Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН № 191 (8431). 6 октябрь, 1984 йил ● ШАНБА Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси навбатдаги мажлисида Финляндия бош министри Калеви Сорсанинг Совет Иттифоқига қилган расмий визити, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. У. Черненконинг у билан қилган суҳбати ҳамда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов билан ўтказган музокараларининг якунлари тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Суҳбат ва музокаралар чоғида бўлиб ўтган фикрлашувлар Совет — Финляндия алоқалари учун анъанавий бўлган дўстлик, ўзаро ишонч ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтганлиги ҳамда иккала мамлакат халқлари, ялпи тинчлик ва хавфсизлик манфаатлари йўлида СССР билан Финляндия ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини янада ривожлантиришга ва ўзаро манфаатли ҳамкорликка ёрдам бериши мамнуният билан қайд этиб ўтилди. Визит вақтида 1986—1990 йилларда СССР билан Финляндия ўртасида товар обороти ва тўловлар тўғрисидаги битимнинг имзоланганлиги — Совет — Финляндия ҳамкорлиги муваффақиятли ривожланиб бораётганлигининг яна бир конкрет ифодасидир.

Сиёсий бюро мажлисида яна бир бор шу нарса таъкидлаб ўтилдики, СССР билан Финляндия ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартнома асосида ҳар томонлама мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратилган йўл бундан буён ҳам Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг муҳим йўналиши бўлиб қолаверади.

Сиёсий бюро СССР делегациясининг БМТ Бош Ассамблеяси 39-сессиясидаги фаолияти тўғрисида Сиёсий бюро аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиконинг ахборотини тинглаб, маъқуллади. Совет Иттифоқининг актив ва амалий позицияси, аввало, халқаро вазиятни соғломлаштириш, қуролланиш пойгаси-

(Давоми 2-бетда).

НАЗОРАТЧИЛИКНИНГ МУҲИМ ВАЗИФАЛАРИ

Халққа, коммунистик бунёдкорлик ишига хизмат қилиш— халқ контролерларининг юксак бурчидир. Ҳозир меҳнаткашларнинг коллективлари сайлаган ўн миллион киши корхоналар, колхозларда, ташкилотлар ва муассасаларда халқ контроли группалари ҳамда постларининг аъзоларидир. Улар фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, иш сифатини ошириш, тежамкорлик режимини кучайтириш резервларини қидириб топишда актив қатнашиб, партия XXVI съездининг қарорларини бажаришга, беш йиллик планларини рўёбга чиқаришга сезиларли ҳисса қўшмоқдалар.

5 октябрь куни Москвада бўлиб ўтган халқ контролерларининг Бутуниттифоқ кенгаши назоратчилар фаолиятини янада такомиллаштиришга бағишланди. Кенгаш қатнашчилари халқ контролининг КПСС Марказий Комитети 1984 йил февраль ва апрель Пленумларининг ишлаб чиқаришда ва хизмат кўрсатиш соҳасида давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, уюшқоқлик ҳамда тартибни кучайтириш тўғрисидаги қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларини муҳокама қилдилар.

Иғилиш аҳли К. У. Черненко, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громико, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. М. Чебриков, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков ўртоқларни гулдурос, давомли қарсаклар билан ўринларидан туриб, кутиб олди.

СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Раисларининг ўринбосарлари, КПСС Марказий Комитети бўлимининг мудирлари, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари ҳам президиумдан жой оладилар.

Кенгаш қатнашчилари ўртоқ К. У. Черненко бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросини якдиллик билан фахрий президиумга сайлайдилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **К. У. Черненко**га сўз берилади. Ҳозир бўлган кишилар Константин Устиновични гулдурос, давомли қарсаклар билан табриклайдилар.

Ўртоқ К. У. Черненконинг нутқи зўр эътибор бериб тингланди ва бир неча марта давомли қарсаклар билан бўлиниб турди.

Сўнгра СССР Халқ контроли комитетининг раиси **А. М. Школьников** доклад қилди.

Халқ контролерларининг Бутуниттифоқ кенгаши, деди у, мамлакатда социалистик контролни ривожлантиришда шонли босқич бўлиб қолади. Коммунистик партия билан совет давлати раҳбарларининг иштирок этаётганликлари, Константин Устинович Черненко нутқ сўзлаганлиги бу кенгашга алоҳида аҳамият бахш этмоқда. Константин Устинович Черненконинг ёрқин, илҳомбахш нутқи мамлакатдаги барча халқ контролерлари учун узоқ истиқболга мўлжалланган конкрет иш программасидир. Партия, КПСС Марказий Комитети контрол воситасида оммани давлат ва жамият ишларини бошқаришда актив иштирок этишга жалб этиш тўғрисидаги Ленин ғояларини қатъият ва изчиллик билан амалга ошириб, бу ғояларни ривожланган социализм босқичида ижодий ривожлантирмоқдалар ва конкретлаштирмоқдалар.

Докладчи бугунги кун талаблари асосида халқ контроли органлари олдида катта, шу билан бирга сифат жиҳатидан янги вазифалар ҳам турганлигини таъкидлаб ўтди. Биз партия билан давлат директивалари бажарилиши устидан контроллик қилиш воситаси билан экономика ва социал турмушнинг барча соҳаларига тобора кўпроқ таъсир ўтказишимиз, камчиликлар ҳамда бузилишларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этишда ўз ролимизни яхшироқ бажариш учун хўжалик юритишнинг натижаларини чуқурроқ кўриб идрок этишимиз шарт.

Нотиқ назоратчиларнинг ишини таърифлаб, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун курашда умуман халқ контролининг активлиги кучайганлигини қайд этиб ўтди. Комитетлар билан группалар план ҳамда топшириқлар бажарилиши, ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиш, тежамкорлик режимига риоя этиш устидан контролликни кучайтирдилар. Кейинги йилларда ҳар икки текширишнинг бири мана шу масалалар юзасидан ўтказилди. Ана шу текширишларнинг натижаларига кўра қабул қилинган чора-тадбирлар кўп ҳолларда камчиликларни бартараф этишга, ишдаги узилишларнинг олдини олишга, ижрочилик интизомини мустаҳкамлашга ёрдам берди.

Докладчи ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш резервларини аниқлаш соҳасида халқ контроли органларининг вазифалари тўғрисида батафсил гапирди. Аввало гап ҳамма жойда, ҳар бир корхона, колхоз, ташкилотда, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишнинг барча участкаларида, хуллас ҳар бир иш жойида иш вақтининг унумсиз зое кетишига барҳам бериш тўғрисида бормоқда. Биронта ҳам интизомсизлик, тартибсизлик ҳоллари, иш вақтининг ҳар қандай асоссиз зое кетиши назоратчиларнинг ўткир ниғоҳидан четда қомаслиги керак.

Социалистик мулкнинг сақланишини таъминлаш, халқ бойлигини талон-тарож қилиш ҳолларини ва бошқа суиистеъмолчиликларни тагтомири билан тугатиш учун курашни кучайтириш тўғрисидаги масалани ҳам тежамкорлик режимини кучайтириш зарурлиги билан бевосита боғлиқ ҳолда кўриб чиқиш керак. Халқ контроли давлат ва жамоат мулкига ҳар қандан тажовузларга актив қарши туриши лозим.

Партия мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришда қишлоқ хўжалиги, транспорт ва хизмат кўрсатиш соҳаси каби тармоқларни тезроқ юксалтиришга алоҳида аҳамият бермоқда. А. М. Школьников Озиқ-овқат программасига мувофиқ қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришга ажратилаётган ғоят катта ресурслардан самарали фойдаланиш планлари муносабати билан халқ контролерларининг вазифалари тўғрисида гапириб, шуни қайд этдики, қишлоқ хўжалиги учун ажратилаётган пул маблағларидан, машина- механизмлар, минерал ўғит ва бошқа ресурслардан самарали фойдаланиш, етиштирилган ҳосилни сақлаб қолиш йўлидаги курашда назоратчиларнинг яна ҳам активроқ ёрдами зарур. Чорвачиликда бирмунча таъсирчан контролликни таъминлаш талаб этилади.

Партия XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг қарорларига мувофиқ халқ фаровонлигини ошириш учун кўп ишлар қилинмоқда, аҳолини молларга ва турли хизматларга бўлган талаб-эҳтиёжларини тўлиқроқ қондириш учун катта- катта чора-тадбирлар кўрилмоқда. Сифатсиз буюмлар ишлаб чиқарилишига мутлақо йўл қўймаслик — назоратчиларнинг энг биринчи вазифасидир. Савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат соҳасида контролни ташкил этишни тубдан яхшилаш зарур. Социал ҳаётнинг соғлиқни сақлаш, маданият ва маориф каби соҳалари ҳам назоратчиларнинг кўпроқ ғамхўрлик қилишларини талаб этади.

Докладчи капитал қурилиш планларининг амалга оширилиши муносабати билан халқ контролерларининг вазифаларига батафсил тўхталиб, уй-жойларни барпо этиш сифати масалаларига алоҳида эътибор берди. У бир қанча областларнинг раҳбарларини кескин танқид қилди. Ана шу областларда давлат интизоми қўпол равишда бузилмоқда, объектларни изга туширишнинг пландаги муддатларига риоя этилмаяпти, қўшиб ёзишлар мавжуд, уй-жойларни тақсимлашда қонунлар бузилишига йўл қўйилмоқда.

Партия ташкилотларининг ёрдамига таяниб, ҳамма жойда группалар ва постларга амалий раҳбарликни таъминлаш, барча халқ контролерлари зўр ғайрат билан ишлашларига, ҳар қандай бузилишларга қарши жанговар руҳда курашишларига сабот билан эришиш керак.

Пировардида А. М. Школьников халқ контроли коммунистик қурилиш вазифаларини амалга ошириш учун курашда бундан буён ҳам партия билан давлатнинг ишончли ёрдамчиси бўлади, деб мамлакат халқ контролерлари номидан ваъда берди.

Назоратчилар халқ хўжалигининг энг муҳим вазифаларини ҳал эта бориб, экономикани янада юксалтиришга,

(Давоми 2-бетда).

Москва, Кремль, 5 октябрь 1984 йил. Халқ контролерларининг Бутуниттифоқ йиғилиши.

В. Парадин фотоси. («Правда»дан).

ХАЛҚ КОНТРОЛЕРЛАРИНИНГ ЮКСАК ГРАЖДАНЛИК БУРЧИ

Ўртоқ К. У. ЧЕРНЕНКО нутқи

Азиз ўртоқлар!

Сизлар ғоят муҳим масалаларни — халқ контролини янада активлаштириш, унинг самарадорлигини ошириш масалаларини муҳокама қилиш учун тўпландингиз. КПСС Марказий Комитети ўз вақтида тўпландик, деб ҳисоблайди. Бунинг боиси шундаки, биз жамиятимизни бошқариш системасини ташкил этган барча бўғинларнинг иш сифати олдига ҳаёт янги, катта талабларни қатъий қилиб қўяётган даврга қадам қўйдик. Халқ контроли бу системанинг таркибий ва менингча, бирдан бир қисмидир. Бутун фаолиятимизни ҳозирги кунда олдимизда турган катта вазифалар даражасига кўтаришдан иборат замон амри тамомила бизга ҳам тааллуқлидир.

Сизларга, қудратли моддий ва маънавий потенциалга таяниб, куч-ғайратимизни саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва қурилишнинг ҳамма соҳаларини бутун чоралар билан ривожлантиришга, ишлаб чиқаришни жадал интенсивлашга, совет фани ва техникасини, маориф ва соғлиқни сақлаш ишларини, халқнинг моддий ва маданий турмуш даражасини янада юксалтиришни таъминлашга қаратмоқдамиз. Ҳозирги мураккаб, кескин халқаро вазият бизни мамлакатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашга, қуролли кучларимизнинг жанговар тайёргарлигини оширишга мажбур этади.

Биз муайян маънода олганда, бурилиш характерига эга бўладиган марраларга жуда яқинлашиб қолдик. Бунда гап тараққиётимизнинг бутун бориши билан, КПСС XXVI съездининг, Марказий Комитет кейинги Пленумларининг қарорлари асосида партия билан халқнинг буюк ижодий иши кенг авж олдирилганлиги билан тайёрланган сифат силжишлари тўғрисида боряпти.

Бундай силжишлар етилди, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш, фан-техника тараққиёти асосида уларни ўзгартириш учун зарур бўлиб қолди. Экономикани бошқариш системасида, уни планлаштиришда бундай силжишларсиз иш кўриб бўлмайди. Хўжалик механизмимизни тубдан яхшилаш керак. Халқ фаровонлиги сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилиши лозим. Совет кишиларининг — ҳаммамизнинг ва ҳар биримизнинг онгли, манфаатдор, ташаббускор меҳнатимизсиз буларнинг ҳаммасини тасаввур этиб бўлмайди, албатта. Бинобарин, бунда ҳам силжиш бўлиши зарур; омманинг меҳнатдаги ва ижтимоий активлиги шу вақтгача бўлганидек, шунчаки ўсибгина қолмай, балки том маъноси билан ортиб бориши керак.

Ўртоқлар, буларнинг ҳаммаси социализм жараёнининг асосий қисмини ташкил этади. Биз бу жараённи мамлакатимизда барпо этилган социализмни такомиллаштириш, деб атаймиз. Ҳозирги вақтда партиянинг, унинг Марказий Комитетининг эътибори, фикри-зикри шу муносабат билан ўртага қўйилаётган проблемаларга қаратилди. Бу — КПССнинг XXVII съезди олдидан тайёргарлик, партия программасининг янги таҳрири устида ишлашга, ва бинобарин навбатдаги беш йиллик ҳамда иқтисодий ва социал ривожланишнинг узоқроқ муддатларга мўлжалланган планлари устида ишлашга йўл кўрсатувчи асосий масаладир.

Биз катта қарорлар қабул қилишимиз, улкан планларни тасдиқлашимиз керак. Бинобарин, уларни бажариш гарантиялари тўғрисида олдиндан ўйлаб кўришимиз керак. Ленинча уюштирилган халқ контроли эса ана шу гарантиялар орасида катта ўрин олади. Дангал айтишимиз керакки, мамлакатимизнинг бундан буёнги тараққиётида жуда ва жуда кўп нарса халқ контролининг ишига боғлиқ бўлади. Ўтмишдаги бутун тажрибамиз ҳам, илмий социализм назарияси ҳам шундай хулоса чиқаришни талаб қилади.

В. И. Ленин таъсирчан контролни йўлга қўйишга, ишчиларни, меҳнаткашларни оммавий равишда бу ишга жалб этишга жуда катта аҳамият берганлигини ҳаммамиз яхши биламиз. У бунга партия, советлар, касаба союзлари сиёсий ва ташкилотчилик фаолиятининг шунчаки кўп участкаларидан бири деб қарамади. Лениннинг бу масаладаги фикри кенгайди ва чуқурлашаверди. Бу фикр халқ контролини социалистик тузумнинг моҳияти билан, унинг демократик характери билан чамбарчас боғлади.

Мамлакатимизда социализмнинг қарор топиш ва ривожланиш тарихига бир назар солайлик. Бу йўлнинг энг масъулиятли ҳар бир босқичида контрол проблемаси доим энг мухим ишлар қаторига қўйилди. Октябрь арафасида Лениннинг ишчи контроли ғояси революцион пролетариатнинг сафарбар қилувчи шиорлари қаторидан жой олди. Ёш совет ҳокимияти гражданлар уруши ва хўжалик вайронгарчилиги шароитида янги жамият қуришга киришиб, Лениннинг қуйидаги аниқ кўрсатмалари билан қуролланган ҳолда комил ишонч билан олға борди: «...ҳисобга олиш ва контроль қилиш — асосий иқтисодий вазифадир». Янги иқтисодий сиёсат йилларида, экономикада «Ким-кимни енгади?» деган масала ҳал этилган чоғда партиянинг синфий, чинакам халқ контроли тўғрисидаги ғамхўрлиги яна биринчи ўринга қўйилди. Ленин худди ўша вақтда мустаҳкамланиб бораётган социалистик жамиятнинг энг мухим эҳтиёж-талабларини ифода этиб, программавий аҳамиятга эга бўлган «Ишчи-деҳқон назоратини қандай қайта ташкил қилиш керак» деган асари билан майдонга чиқади. Контроль органларимиз, давлат ва жамоат муассасаларимизнинг ленинча ғояларга асосланган фаолияти ўн йиллар ўта борган сари социалистик бунёдкорлик ишига салмоқли ҳисса қўшаверади.

Моҳиятига кўра, стихияли эмас, балки планли, уюшган негизга таянган жамият, — бундай жамият ўз олдига қўйилган мақсадлар амалда қандай бажарилаётганлигини мунтазам текширмай туриб, узоқ яшай олмаслиги ҳар бир кишига аёндир. Биз социалистик қурилишда жуда илгари силжидик. Мамлакат ривожланган социализм босқичига кирди. Биз бунга эришувимизда халқ контроли сезиларли ва яна такрор эйтаманки, ўзига хос беқиёс роль ўйнади.

Айнан ҳозирги шароитда, айни ривожланган социализм босқичида халқ контролининг ҳуқуқи ва имкониятлари анча кенгайиб бораётганлиги мутлақо қонуниятлидир. Унинг масъулияти ҳам ошмоқда, албатта. Бу нарса СССР Конституциясида, шу Конституция асосида халқ контроли ҳақида қабул қилинган қонунда равшан ифодалаб берилган. Энг муҳими шуки, бу нарса сезилиб турибди ва бизнинг кундалик давлатни бошқариш, хўжалик жамоат практикамизга баракали таъсир қилмоқда.

Ўртоқлар, халқ контролерларининг ўн миллионли отрядини бир тасаввур қилиб кўринг. Ўн миллион —кўпми ёки озми? — Бу — жуда катта рақам, албатта. Бу рақам сизнинг ишингиз кенг миқёс касб этганлигидан ва бу ишда қатнашиш чинакам оммавий тус олганидан дарак беради. Бу — жуда соз.

Бироқ, келинглар, эришилган натижаларнигина эътиборга олмай, бошқа жиҳатларга ҳам назар ташлайлик. Келинглар, ҳозирги аҳволни социализм илмий назариясининг олий талабларига таққослаб кўрайлик. Ленин социалистик жамиятда контрол қилиш иши чинакам умумхалқ иши бўлиб қолиши керак, деб таълим берган эди. У совет хокимиятининг илк палласида келажакка назар ташлаб, «контрол аввал ишчи ташкилотлари томонидан, кейинчалик ёппасига ҳамма аҳоли томонидан амалга оширилиши керак», деб ёзган эди. Бунда у «ёппасига» сўзининг остига чизиб қўйган эди. Ҳозир ҳам партия масалани худди ленинчасига қўймоқда. Айни худди шу мақсадга интилиш керак. Ҳар бир—диққат қилинг, — ҳар бир совет кишиси ўзини халқ контролери деб билиши, у мана шу юксак гражданлик вазифасига мувофиқ равишда ўйлаши ва иш кўриши лозим.

Сизлар менинг фикримни тўғри тушунасизлар, деб ўйлайман. Бу ўринда гап халқ контролининг минглаб комитетларидаги штатларни кенгайтириш билан шуғулланиш ҳақида асло бораётгани йўқ. Сизларнинг айниқса район, шаҳар бўғинингизда штатли ходимлар кўп эмаслигини яхши биламиз. Бу ўриндаги муҳим нарса рақамлар эмас. Муҳими — ишнинг моҳиятидир. Моҳият эса шундан иборатки, халқ контролини ривожлантириш социалистик демократияни чуқурлаштиришнинг зарур йўналишларидан бирига айланиб қолган.

Бизнинг демократиямиз ҳар бир кишига ўзининг мамлакат хўжайини эканини актив кўрсатиш ҳуқуқини беради ва унинг зиммасига шундай вазифани юклайди. Контрол қилишда қатнашиш, шу ҳуқуқдан фойдаланишни ҳам, бу вазифани англашни ҳам яхшилаб ўргатишини сизлар ўз тажрибангиздан биласизлар. Партия сизларнинг ишингизга янги-янги миллионлаб меҳнаткашларни жалб этиш заруратига мана шу энг асосий, таъбир жоиз бўлса, стратегик нуқтаи назардан қарайди. Мана шу меҳнаткашлар бевосита лавозими жиҳатидан бўлмаса ҳам, ўз ижтимоий фаолиятининг руҳи ва мазмуни жиҳатидан, аввалига лоақал ўз меҳнат коллективларида ҳақиқий талабчан халқ контролерлари бўлиб қолсинлар. Улар — Ленин сўзлари билан айтганда, — «энг оддий ишлардан бошлаб... аста-секин давлат ишларида муҳимроқ ролларни бажаришга» ўтаберсинлар.

Реаллик — демократиямизнинг бебаҳо фазилатидир. Партия уни айни реал тарзда ривожлантириш ва чуқурлаштиришга жуда катта аҳамият бермоқда. Бу масалани Марказий Комитетнинг 1984 йил апрель Пленуми нақадар жиддий тарзда қўйгани сизларга яхши маълум. Бу масалани ҳал этиш бевосита советларнинг ишини кучайтиришга қаратилган. Бу соҳадаги вазифа шундан иборатки, давлат ҳокимиятининг мана шу оммавий органлари ўзларининг ҳамма Конституцион ваколатларидан амалда фойдаланишни ўрганиб олсинлар. Партия шу вазифани касаба союзлари, комсомол, меҳнат коллективлари учун худди шунингдек халқ контроли учун ҳам актуал деб ҳисоблайди. Умуман гап халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқариши бунёдкорлик кучини кенг жабҳа бўйлаб авж олдириш тўғрисида бормоқда. Жамиятимизнинг сиёсий системасини такомиллаштиришнинг моҳияти ҳам мана шундан иборат. Бу сиёсий системани социализм идеалига яқинлаштиришнинг ўзгинасидир.

Умуман, ўртоқлар, бизда социализмнинг олий нормаларини назарда тутиб иш кўриш одат бўлиб қолиши керак. Эришилган натижаларни баҳолашда шу олий нормаларни асло унутиб бўлмайди. Бугунги практикани ҳам, келгуси режаларни ҳам шу олий нормаларга таққослаш лозим. Сизларнинг фаолиятингиз учун эса буни энг биринчи вазифа деса бўлади. Зеро, пировард натижада, халқ контроли социализмнинг табиатига зид бўлган, унинг принципларига тўғри келмайдиган ҳамма камчиликларни аниқлаш ва тугатишга ёрдам бериш учун яшайди.

Масалан, социализмнинг биз учун муқаддас бўлган: ҳар кимдан — қобилиятига яраша, ҳар кимга — меҳнатига қараб деган принципини олиб кўрайлик. Бу — айни бизнинг ишчилар синфимиз, халқимиз тарихда биринчи бўлиб орзудан шонли ҳақиқатга айлантирган социал адолат негизларининг негизидир. Бироқ, бу ғалабанинг бутун улуғлигини англаган ҳолда, уни ҳам эҳтиёт қилиб асраш, ҳам ривожлантириш кераклигини унутмаслик лозим. Бизнинг бой тажрибамиз «меҳнатга қараб» принципига риоя этилиши ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилиш кераклигини кўрсатиб турибди. Акс ҳолда бу принципни бузиш ҳолларига дуч келиниши мумкин. Бу эса экономикамизга катта зиён етказади. Бу бузишларнинг айримлари совет кишиларини жуда қаттиқ ғазаблантиради, бизнинг адолат тўғрисидаги тушунчамизга асло тўғри келмайди.

Хўш, булар қандай ҳодисалар? Бу ҳодисалар бизда кўпинча «Текисчиликка мойиллик», «Даромаддан ортиқ буромад» деган иборалар билан ифода этилади. Назаримда, бу — юмшоқ сўзлар. Бу сўзлар замирида яшириниб ётган моҳиятга назар ташланса, булар ҳаддан ташқари мулойим сўзлардир.

Текисчиликка мойиллик— дангаса, бракчига саховатпешалик қилишга ва айни вақтда, яхши, диёнатли ходимни ҳафа қилиш, камситишга мойилликдир. Ҳали кўпинча, айтайлик, ишлаб чиқариш илғорига ҳам, қолоққа ҳам бир хил миқдорда мукофот ёзилаётганлигини биласизлар. Афсуски, кўп кишилар буни кўриб кўрмасликка олмоқдалар. Айрим ҳолларда халқ контроли ҳам, чамаси, буларни майда ва жузъий нарсалар жумласига қўшиб, бундай фактларга беларволик билан қарамоқда. Аслида эса бу — социализмнинг энг муҳим принципидан қўпол равишда чекинишдир.

(Давоми 2-бетда).

ХАЛҚ КОНТРОЛЕРИНИНГ ЮКСАК ГРАЖДАНЛИК БУРЧИ

(Боши 1-бетда).

Бизда бутун кучини сарфлаб меҳнат қилаётган киши ҳамиша ва ҳамма ерда иш ҳақида ҳам, уй-жой, йўлланма тақсимланишида, бошқа социал неъматлар берилишида ҳам сезиларли имтиёзлар билан таъминланиши керак. Илгари ҳам гапириб ўтишимга тўғри келган фикрни такрорлаяпман. Аммо, сизларнинг ҳузурингизда атайин такрорлаяпман, чунки халқ контролининг вазифаси — социалистик тақсимот принципининг мажбурий нормаларига амалда қандай риоя этилаётганлигига доимо кўз-қулоқ бўлиб туришдан иборат. Лениннинг сўзлари билан айтганда, истеъмол меъёри меҳнат меъёри билан қандай конкрет боғланаётганини текшириб туриш керак.

Энди «даромаддан ортиқ буромад» деган машъум иборага ўтайлик. Агар бу ҳолатни ўз номи билан атайдиган бўлсак, аҳлоқсизликгина бўлиб қолмай, баъзан жиноятдан иборат бўлган текинхўрлик ҳодисалари ҳақида гапирмоқчиман. Дардини яширсанг, иситмаси ошкор қилади, деганларидек, ҳозирча шу ҳодисаларни тугатишга муваффақ бўлинмади. Бошқаларнинг ҳисобига, жамият ҳисобига ҳузур-ҳаловатда яшашга интиладиган ва шундай яшаб келаётган кишилар ҳали ҳам учраб туради. Бундай ҳодиса социалистик жамиятимизнинг бирон-бир нормасига ҳам мос келмаслиги равшан.

Кейинги йилларда биз, иборали қилиб айтганда, уйимизда тартиб ўрнатишга қаттиқ киришдик. Порахўрлик ва чайқовчиликка, социалистик мулкни талон-торож қилиш ва ўғирлашга, лавозимни суиистеъмол қилишга чек қўйишдан иборат аниқ вазифа белгилаб берилди. Биз қонунчиликни мустаҳкамлаш учун, ҳуқуқни ҳимоя қилувчи органларимизнинг ишини яхшилаш учун, раҳбар ходимларнинг масъулиятини ошириш учун, умумий уюшқоқлик ва интизом учун курашни кескин кучайтирдик. Бу соҳада партия билан давлатнинг марказий органлари бир қанча амалий чораларни кўрдилар. Айрим жойларда, масалан, Краснодар ўлкаси, Ўзбекистон, Ростов областининг бир қанча ходимларига нисбатан бўлганидек анча кескин чоралар кўрилди.

Бу йўлни халқимиз маъқулламоқда, қўллаб-қувватламоқда. **(Қарсаклар).** Бироқ, бу йўлни умуман эмас, тантанали ваъдалар билан эмас, балки конкрет ҳаракатлар билан, доимо, мунтазам равишда қўллаб-қувватлаш кераклигини ҳамма ҳам астойдил англаб олдимикан? деган савол туғилади. Халқ контролининг раҳбарлари ва активлари бўлган сиз ўртоқларга ҳам шу савол берилади. Бу савол сизларга айниқса тааллуқлидир. Чунки халқ ўзининг қадр-қиммати ва виждонини таҳқирлайдиган ҳодисаларга дуч келганида ўз контролёрларимиз, яъни айни халқ контролёрлари қаёққа қарамоқдалар, деб тўла асос билан ажабланади. Халқ депутатлари советларига, ҳуқуқни ҳимоя қилувчи органларга, бошқа давлат ва жамоат ташкилотларига нисбатан ҳам мана шундай талаб қўйилади, албатта. Аммо бу нарса сизларнинг зиммангизга тушадиган масъулиятни сира камайтирмайди. Сизларнинг бевосита бурчингиз — камчиликларга ва тартибсизликларга қарши амалий иш билан эмас, балки фақат оғиздагина курашилаётган жойларда ўзларингизнинг катта ҳуқуқларингизни қатъият билан ишга солишдан иборат.

Ўртоқлар, кўп йиллар мобайнида алкоголни суиистеъмол қилишга қарши кўриб келинаётган чораларнинг унчалик натижадор эмаслиги жиддий ташвиш туғдирмоқда. Спиртли ичимликка ружу қилиш одамларнинг соғлигини ҳароб этади, хонадонга кулфат келтиради. Ишлаб чиқаришга ҳам ичкиликбозлик бирталай зарар етказади. Умуман турмуш тарзимизга доғ туширади. Чамаси жамиятни бу балойи азимдан халос қилиш мақсадида янада сабот билан ва янада пухта ўйлаб ҳаракат қилиш пайти келди. Халқ контроли ҳам ичкиликбозликка қарши кураш самарали бўлиши учун, бу кураш расмий «тадбирлар»дангина иборат бўлиб қолмаслиги учун ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилишига аминман.

Контрол қилиш — аввало одамлар билан жонли иш олиб бориш, демакдир. Бу ўринда қатъият, талабчанлик ва айни вақтда ҳайрихоҳлик билан моҳирона ёндашиш жуда муҳимлигини тажриба кўрсатиб турибди. Барчага баравар ишончсизлик ва шубҳа-гумон билан қараш халқ контроли вакилларига ёт хусусиятдир.

Контрол қилиш иши турмушимиздаги катта ва кичик қусурларни аниқлаш ва айбдорларнинг жазосиз қолишига йўл қўймаслик билангина чекланиши мумкин эмас. Ленин контролнинг вазифаси «Фақатгина «тутишдан», «фош қилишдан» иборат эмас... ва ҳаттоки асосан бундан иборат эмас, — балки ТУЗАТА БИЛИШДАН иборатдир», «зарур бўлган амалий ўзгартишларни ўз вақтида ЎТКАЗИШ, бу ўзгартишларни амалга ошириш керак», деб таъкидлаганини ҳаммамизнинг ёдимизда.

Энг муҳими, нуқсонларни ўз вақтида пайқаб олишдан, бу нуқсонларнинг катта камчиликларга айланиб кетиши олдини олишдан иборат. Нуқсонларнинг, суиистеъмол қилишнинг сабабларини жуда синчиклаб ўрганишга асосий эътиборни қаратиш керак. Ўрганиб бўлинганидан кейин шу асосда салбий ҳодисаларнинг олдини ола биладиган тадбирлар кўрилишига коллектив бўлиб интилиш лозим. Ҳар қандай текширишни албатта охиригача олиб бориш, аҳвол ўзгармагунча чекинмаслик керак. Демак, халқ контролининг ишида текшириш, камчиликларнинг олдини олиш ва тузатиш бир бутун қилиб бирлаштирилиши лозим.

Ўртоқлар, фаолиятингизнинг кўпчилик бўлмаганда ҳам анчагина қисми экономика проблемалари билан, унинг самарадорлигини ошириш ишлари билан боғланган ва бу табиий бир ҳолдир. Биз учун экономика соҳаси — энг муҳим соҳадир.

Ҳозир бу соҳада шу беш йилликни муносиб равишда тугаллаш биринчи даражали вазифадир. Биз ўтмишдаги кўпгина нуқсонларни бартараф этишга эришдик. Бироқ, план топшириқларини, қабул қилинган социалистик мажбуриятларни уддалаш учун ҳали жуда зўр бериб куч-ғайрат сарфлаш зарур. Биз мавжуд резервлардан имкони борича кўпроқ фойдаланишга кўмаклашиши лозим бўлган халқ контролининг мана шундай куч-ғайрат сарфлашидан умидвормиз. Бу резервлар эса аввало меҳнат унумдорлигини янада яхшилаш, интизомни, иқтисодий тежашни мустаҳкамлаш замирида яширингиб ётибди.

Бизнинг ишдаги пухталик ва уюшқоқлик учун авж олдирган курашимиз дуруст самаралар берди. Корхоналар шартномавий мажбуриятларга яхшироқ риоя қиладиган бўлиб қолдилар. Бекор туриш, ишга кечикиб келиш, прогул қилиш ҳоллари анча қисқарди. Ишлаб чиқариш эса ундан дарҳол сезиларли манфаат кўрди. Шундай бўлса ҳам етказиб бериладиган маҳсулотнинг бир қисми кечикиб юборилмоқда, иш вақтининг бир қисми зое ўтмоқда. Мана шу иккала сабабга кўра ўтган йили ҳам, бу йил ҳам неча миллиард сўмлик саноат маҳсулоти камроқ ишлаб чиқарилди.

Капитал қурилишда ҳали ҳам уюшқоқлик етишмаяпти. Кўпинча қурилиш ишлари сифат жиҳатидан паст даражада олиб борилмоқда, уларни бажариш муддатлари барбод бўлмоқда. Бу нарса бизнинг ишлаб чиқариш планларимизга ҳам, меҳнаткашларнинг шахсий манфаатларига ҳам зарба урмоқда. Гоҳ у, гоҳ бу ердаги қурилишларда содир бўлаётган узилишлар ва кемтиклар уй-жой, мактаб биноларн, болалар боғчалари, яслилар етишмаслигини баттар кучайтирмоқда. Ўзларингизга маълумки, яқинда Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси капитал қурилишдаги ишларнинг аҳволини тузатиб олиш мақсадида бир қанча тадбирларни белгилади. Шу тадбирлар бекаму-кўст бажарилиши лозим. Бу соҳада ҳам халқ контролининг актив кўмагига умид қиламиз.

Хомашё, материаллар, энергияни исроф қилиш, тежамаслик — хўжалик ишларидаги тартибсизлик кўринишларидан биридир. Завод ҳовлиларида ётавериб занглаб кетган жуда қимматли машина-ускуналарни кўрганингизда ҳар бирингиз чин кўнгилдан ачинишингизга аминман. Ўз вақтида далаларга ташилмаган тоғ-тоғ ўғитларчи? Беҳисоб газ ёндириб юборилаётган ва кишини ачинтирадиган машҳур машъалаларчи? Бундай хўжасизликка халқ контроли актив аралашиши кераклиги равшан.

Тежаш учун курашда ижобий тажрибамиз бор. Лоақал шундай мисолларни айтиб ўтаман. Ўтган уч йил ичида иқтисод қилинган ёқилғи ва энергия шу маҳсулотларни ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг тенг ярмини ташкил қилди. Иқтисод қилинган қора металлар эса шу металларни ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг бутун ҳажмидан ошиб кетди. Бу ютуқларга халқ контроли салмоқли ҳисса қўшди. Бас, шундай экан, ўртоқлар, келинглар, бу ютуқларни бутун чоралар билан кўпайтираверайлик.

Тежамкорлик бутун иқтисодий турмушимизнинг қатъий қонуни бўлиб қолиши керак. Аммо бугун бу қонунга қишлоқ хўжалигида қатъий риоя этилишини таъминлаш нақадар муҳимлигига эътиборингизни алоҳида қаратиб ўтмоқчиман. Ҳосил қийинчилик билан етиштирилади, бинобарин, уни йиғиштириб олиш, ташиш, асрашда озгина бўлсада нобудгарчиликка йўл қўядиган кишини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди. Мана, ҳозир ҳам йиғиштириб олинган ҳосилни сақлаб қолиш тўғрисида астойдил ғамхўрлик қилиш лозим. Чорвачиликда эришилган натижаларни бой бермаслик тўғрисида ҳам ўйлаш керак. Кўпайиб бораётган чорванинг қишлови яхши уюштирилишини таъминлаш учун ҳамма чоралар кўрилиши лозим. Бу соҳада халқ контроли кўп ёрдам бериши, кўп иш қилиши мумкин.

Мамлакатимизда маиший хизмат, чакана савдо, пассажир ташиш ҳажми тез ошиб бормоқда, ўртоқлар, меҳнаткашлар эса бу соҳалардаги ишнинг йўлга қўйилиши хусусида ҳақли равишда кўпгина эътироз билдиришмоқда. Аҳолига хизмат қилиш соҳасидаги ишда мажбурий тартиб ва нормаларни қўпол равишда бузиш ҳоллари мана шундай эътирозларга ҳаммадан ҳам кўпроқ сабаб бўлмоқда. Инсонга қулайлик яратиб бериши лозим бўлган айрим корхона ва муассасалар одамни чинакам сарсон-саргардонликка дучор қилмоқдалар, кўпдан-кўп қимматли вақтни бекор ўтказишга ва асабни бузишга мажбур қилмоқдалар. Ҳаётимизга ғашлик соладиган бундай тартибсизликларга халқ контроли бепарво қарай олмайди. Модомики, бу тартибсизликлар барҳам топмаётган экан, афтидан, бу борада қатъийроқ ҳаракат қилиш кераккка ўхшайди.

Қандай шароитда интизом ҳақиқатан ҳам мустаҳкам, иш эса уюшқоқ бўлишини барвақт билиш учун ҳозир тажрибамиз етарлидир. Тарбиявий тадбирлар билан бирга меҳнат, ишлаб чиқариш пухта ташкил этилган жойларда ландовурликка, хўжасизликка бутунлай чек қўйишга муваффақ бўлинмоқда. Масалан, хўжалик ҳисобидаги илғор бригадаларни олиб кўринг. Бу ердагилар прогул нималигини билишмайди, бу ердагилар халқ пулини тийинма тийин ҳисоблашни билишади. Бу ерда ишга омилкорлик билан қараш, ўзаро ёрдам ва талабчан ўзаро контроллик бир бутун қилиб бирлаштирилган. Бу ерда ҳамма — хўжайину, ҳамма — контролер деса бўлади.

Бундай бригадаларнинг ташкил этилиши — халқ хўжалигини жадал, интенсивлаш учун зарур бўлган иқтисодий шарт-шароитларни яратиш соҳасида қунт билан қилинаётган катта ишнинг бир қисмидир. Бу иш ҳозир кўп соҳаларни, шу жумладан бир қанча тармоқларда ўтказилаётган кенг миқёсдаги иқтисодий экспериментни ўз ичига олади. Маълумки, шу эксперимент давомида ҳуқуқ ва масъулиятни марказий бошқарув органлари билан ишлаб чиқариш корхоналари ўртасида тўғри тақсимлаш имконини берадиган янги хўжалик механизми элементлари амалда пухталаштирилмоқда. Планлаштиришни ва бошқарув структурасини жиддий равишда яхшилаш, ҳар бир ходимнинг шахсий манфаатдорлиги ва ўз меҳнати учун масъулияти қудратли омилларини ҳаракатга келтириш ҳақида гап бормоқда.

Партия бу катта ишга зўр аҳамият бермоқда. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш масалалари билан шуғулланувчи комиссияси тузилган ҳамда ишлаб турибди. Хўжалик механизмини қайта қуриш юзасидан батафсил, пухта ўйланган таклифларни ишлаб чиқиш жуда муҳим иш эканини яхши тушунасизлар.

Ўртоқлар! Ўз тажрибангиздан биласизларки, халқ контроли партия комитетларининг, совет ҳокимияти органларининг бутун зарур мададидан баҳраманд бўлган тақдирида унинг таъсири ва обрўси кўп ҳисса ортади. Партия билан давлат халқ контролини умумпартиявий умумдавлат ишимизнинг жуда муҳим участкаси деб, унга кун сайин ёрдам беришни эса ўзларининг масъулиятли вазифаларидан бири деб биладилар. Боз устига бошқарув мактаби, совет кишиларини актив гражданлик позициясида туриш руҳида тарбиялаш мактаби бўлмиш халқ контролининг роли ҳам шу тариқа ортиб бораверади.

Партия ўзининг барча комитетларидан, коммунист раҳбарлардан халқ контролерларига жуда эътибор билан, жуда ҳурмат билан муносабатда бўлишни қаттиқ талаб қилаётганлигининг сабаби ҳам мана шу. Ленинча иш услубини эгаллашда, катта ва кичик ҳар қандай ишда коллективга, теварак-атрофдагиларнинг билими ва тажрибасига таянишда, одамларнинг кайфиятини ва талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олишда уларга меҳрибонлик билан ёрдам бериш лозим. Ҳар бир халқ контролери юксак сиёсий ва профессионал маданият намунаси, ҳалоллик, принципиаллик, пок виждонлик тимсоли бўлиши керак. Халқ контролери халқ номидангина эмас, халқ манфаатлари, ҳар бир меҳнаткаш манфаатлари йўлида ҳаракат қилади. Шу сабабли унинг фикрлари, хулосалари, унинг ҳар бир қадами бенуқсон бўлиши керак. Ишчанлик нуқтаи назаридан ҳам, адолат нуқтаи назаридан ҳам бенуқсон бўлиши лозим. Социалистик қонунчилигимиз нуқтаи назаридан ҳам бенуқсон бўлиши кераклиги ўз-ўзидан равшан.

Халқ контроли ходимлари, унинг назоратчилари ишни ҳамиша охирига етказишлари, Ленин таълим берганидек, ҳақиқий ижрони текширишни диққат марказига қўйишлари лозимлиги ҳақида гапириб ўтдим. Айни шу ишда уларга партия комитетлари, халқ депутатлари советлари кўпроқ ёрдам беришлари лозим. Халқ контролининг сигналлари ва таклифлари асосида аввало ишчанлик билан, оператив чора кўрилиши керак.

Халқ контроли партия органлари билан, халқ депутатлари Советларининг комиссиялари, жамоат контроли активлари билан мустаҳкам биргаликда ҳаракат қилган тақдирда унинг самарадорлиги сезиларли равишда ортиши шубҳасиз.

Баъзан реал контроллик ўрнига қоғозбозлик орқали контроллик қилинаётганлиги сир эмас. Шундай ҳам бўладики, корхона ва муассасалардан ҳаддан ташқари кўп маълумотлар, ҳисоботлар, ёзма тушунтириш хатлари талаб қилинади. Одатда, шу яроқсиз усул ёрдамида ишлари текширилмоқчи бўлган кишиларнинг ўзлари шу қоғозларни тузадилар. Натижада расмий қуруқ хатлар, баъзан эса, Ф. Э. Дзержинскийнинг ибораси билан айтганда «Усталик билан тўқилган ёлғон» юзага келади. Бундай бюрократларча нотўғри усулга қарши қатъиян курашиш керак.

Эҳтимол, турли-туман текширишларни мувофиқлаштириб олиб боришда ҳам халқ контролига ёрдам бериш жоиздир. Ҳозирча шу ишда кўпгина уюшқоқсизлик, тартибсизлик мавжуд. Шундай ҳам бўладики, бир комиссия завод эшигидан чиқиб кетмай туриб иккинчи комиссия кириб келади, ҳаш-паш демай учинчиси эшик қоқади. Буларнинг ҳаммасини бир хил масалалар қизиқтиради. Бундай практика меҳнат коллективларини асабийлаштиради, уларнинг ишига халақит беради. Хуллас ревизияларнинг ташкил этилишини тартибга солиш зарур. Дарвоқе, бундай қилиш текширилувчиларнинг ҳам, текширувчиларнинг ҳам масъулиятини ошириш имконини беради.

Умуман, ўртоқлар, партия ва совет органларининг зарур ёрдами ва мадади билан халқ контролимиз давлат аппаратининг ишини яхшилаш учун, бу аппаратнинг ишида расмиятчилик, қоғозбозлик ва сансалорлик бўлмаслиги учун кўп иш қилиши мумкин.

Яна бир нарса ҳақида — халқ контролёрларига ва уларнинг мулоҳазалари ва таклифларига ишлари текширилаётганлар томонидан бўладиган муносабат ҳақида гапириб ўтмоқчиман. Мансабдор шахсларнинг мутлақ кўпчилиги халқ контролерларининг текширишлари ва хулосаларини, маслаҳатларини принципиал, ўз-ўзини танқид руҳида қабул этишларини биласизлар. Бироқ, халқ контролерларига, юмшоқ қилиб айтганда, писанд қилмайдиган, уларнинг тавсияларини эса ўз обрўсига оз бўлмаса таjовуз деб биладиган ходимлар борлигини ҳам биласизлар.

Бу — бизнинг партиявий позициямизга зиддир. КПСС халқ контроли органларининг жамиятимиз манфаатларига зид бўлган нарсаларнинг ҳаммасига қарши, шу манфаатларнинг зарарига, қонунга хилоф равишда ҳаракат қилиш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қарши дадилроқ, қатъийроқ чиқадиган бўлишларини талаб қилиб келди ва шуни талаб қилаверади. Бундай уринишлар қаерда ва ким томонидан содир бўлмасин, уларга қарши курашда халқ контролёрлари жуда катта роль ўйнайдилар. Улар шу ролни ҳамиша муносиб бажараверадилар, деб ишонч билдиришга рухсат этгайсизлар.

Контроллик иши алоҳида характерга эга бўлиб, алоҳида чиниққан одамларни талаб қилади. Бу кишилар кўзи ўткир, омилкор, ишга чуқур кириб бора оладиган, ҳамма нарсани миридан-сиригача холисона текширадиган бўлишлари керак. Ҳадиксираш, кибр-ҳаво, манманлик иллатлари уларга ётдир.

Ўртоқлар, баъзан шундай хаёлга бораман: халқ контролери қийин вазиятларга ҳам тушиб қоладику, ахир. Айтайлик, текшириш ўтказилди, маъмурият шаънига жиддий эътирозлар билдириш учун материал тўпланди. Ўз бошлиқларини юз хотирсиз танқид қилиб чиқишга тўғри келади. Сирасини айтганда, бундай қилиш мардликни, руҳий бардамликни, сабр-матонатни талаб қилади. Бирон бир кимса, хўш, нима, сенга ҳаммадан кўра кўпроқ керакми? — деган пасткаш саволни беларволик билан бетга айтган ҳолларда ҳам шундай хислатлар керак бўлади.

Халқ контролери ҳамиша, ҳамма жойда, ҳар қандай вазиятда — курашчидир. У доимо толмас курашчи бўлиб қолаберсин! **(Қарсаклар).**

Азиз ўртоқлар, сизларни ишонтириб айтаманки, партия сизларнинг катта, фахрли ва жуда керакли ишингизни юксак қадрлайди, халқ контролининг кучига, унинг ҳозир олдимизда турган ва келажакда ҳам турадиган масъулиятли вазифаларни ҳал этишдаги ёрдамига қаттиқ умид қилади. **(Давомли гулдурос қарсаклар).**

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

(Боши 1-бетда).

ни, биринчи навбатда ядровий қуролланиш пойгасини тўхтатиш, давлатлар ўртасида ишончни мустаҳкамлаш ва ҳамкорликни ривожлантириш учун принципиал аҳамиятга эга бўлган масалалар сессиянинг диққат марказида бўлишига кўмаклашганлиги қайд этиб ўтилди.

Космик фазо ҳарбийлаштирилишининг олдини олиш ва ундан фақат инсон бахт-саодати йўлида фойдаланиш, шунингдек халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини ҳимоя қилиш юзасидан, давлат терроризми сиёсатига қарши Совет Иттифоқи БМТда олға сурган янги катта ташаббуслар кенг кўламда маъқуллаб кутиб олинди.

Мажлисда А. А. Громико БМТ Бош Ассамблеясининг сессияси муносабати билан АҚШда бўлган вақтида чет эллик давлат арбоблари билан учрашувлари чоғида амалга оширилган катта иш қайд этиб ўтилди.

АҚШ президенти Р. Рейган билан, Американинг бошқа вакиллари билан ўтказилган суҳбатлар Совет Иттифоқи Америка томони билан жиддий, амалий мулоқотга тайёр эканининг ифодаси бўлди. Шуни қайд этиб ўтишга тўғри келадики, Совет — Америка муносабатларининг энг муҳим масалалари юзасидан кенг кўламда ўтказилган фикрлашувларда ва шу муносабат билан дунёдаги ишларнинг аҳволи тўғрисидаги фикрлашувларда Америка томонининг ўз сиёсати йўлини реализм ва тинчликсеварлик томон ҳақиқатан ҳам буриб юбориш нияти борлигидан далолат берувчи белгилар аниқланмади. Америка томони СССР билан бир мунча конструктив муносабатларни ёқлаб айтган умумий характердаги баёнотлар конкрет ҳаракатлар билан мустаҳкамланмаяпти.

Ялпи хавфсизлик манфаатлари, барча халқларнинг манфаатлари АҚШ маъмуриятининг ҳозирги йўли ўзгартирилишини қатъий тақозо этмоқда. Бу йўл дунёдаги кескинлик хатарли равишда кучайиб кетишига, халқаро муносабатларнинг издан чиқишига олиб келди. Совет — Америка муносабатларини тенглик, ўзаро ҳурмат ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик принциплари асосида нормаллаштириш шубҳасиз, иккала мамлакат халқларига наф келтиришига ва умуман дунёдаги вазиятга қулай таъсир ўтказишига Совет Иттифоқининг ишончи комил. АҚШ ҳукумати шундай ҳаракат қилишга тайёр бўлган тақдирда совет томони бунга ҳамиша муносиб жавоб қайтаради.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси Байкал-Амур темир йўл магистралида бош темир йўл муддатидан илгари ётқизиб бўлинганлиги ва шу магистралда поездларнинг иш қатнови очилганлиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқди.

Мажлисда бош темир йўл қуриб битказилганлиги ҳамда бутун БАМ бўйлаб поездларнинг иш қатнови очилганлиги катта сиёсий ва халқ хўжалик аҳамиятига эга эканлиги қайд этиб ўтилди.

10 йил ичида магистрал трассасида ғоят катта ҳажмдаги қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Йўл полотносига 570 миллион куб метрдан ортиқ тупроқ ётқизилди, 4200 га яқин кўприк ва бошқа иншоотлар барпо этилди, 5 минг километрдан зиёд асосий ва станция темир йўллари ётқизилди. Янги шаҳарлар ва обод посёлкалар барпо этилмоқда. Жами 400 миллион сўмликдан ортиқ умумий саҳни 570 минг квадрат метрдан кўпроқ капитал уй-жой бинолари ва кўп миқдорда бошқа социал-маиший объектлар фойдаланишга топширилди. Шу билан бирга мажлисда магистрал қурилишини тугаллашга доир кейинги ишларни кучайтириш зарурлиги таъкидлаб ўтилди. Ушбу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси рассомлар союзи (СССР бадиий фонди)нинг кучлари билан 1984-85 йилларда аҳолига сотиш учун мўлжалланган бадиий асарлар ва буюмларни ишлаб чиқариш ҳамда реализация қилишни кўпайтириш, шунингдек меҳнаткашларнинг турли бадиий ишларни амалга оширишга доир буюртмаларини бажариш юзасидан аҳолига хизмат кўрсатишни анча кенгайтириш тўғрисида СССР Министрлар Совети ишлаб чиққан таклифларни кўриб чиқиб, маъқуллади.

Марказий Комитет Сиёсий бюросининг мажлисида Совет Иттифоқи ички ва ташқи сиёсатига доир бир қанча бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, РАЙОН (ШАҲАР) ХАЛҚ СУДЛАРИГА САЙЛАНУВЧИ ХАЛҚ МАСЛАҲАТЧИЛАРИНИНГ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ ТОМОНИДАН ТАСДИҚЛАНГАН СОНИ

Олмалиқ шаҳри	300	Ғалаба райони	150
Ангрен шаҳри	225	Калинин райони	150
Бекобод шаҳри	150	Коммунистик райони	75
Чирчиқ шаҳри	225	Оржоникидзе райони	150
Янгийўл шаҳри	150	Паркент райони	75
Янгиобод шаҳри	75	Пискент райони	75
Оққўрғон райони	75	Ўрта Чирчиқ райони	225
Оҳангарон райони	150	Тошкент райони	75
Бекобод райони	75	Чиноз райони	150
Бўстонлиқ райони	150	Янгийўл райони	150
Бўка райони	75		

НАЗОРАТЧИЛАРНИНГ МУҲИМ ВАЗИФАЛАРИ

(Боши 1-бетда).

совет халқи фаровонлигини оширишга, ватан қудратини кучайтиришга яна ҳам салмоқли ҳисса қўшадилар.

Ворошиловград областидаги «Краснодонуголь» бирлашмасига қарашли «Молодогвардейская» шахтасининг бош технологи, халқ контроли группасининг раиси **И. Г. Гапенко,** Тошкент областидаги Ленин номли колхоз пахтачилик бригадасининг бошлиғи, халқ контроли группасининг аъзоси **А. Рўзматова,** СССР Фанлар академияси Сибирь бўлими ноорганик химия институтининг кичик илмий ходими, халқ контроли группасининг аъзоси **Л. И. Осадчая,** ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги бош план-экономика бошқармаси бошлиғининг ўринбосари халқ контроли комитетининг раиси **Ю. М. Мазуровская** ва бошқа нотиқлар кенгаш минбарида туриб мана шулар ҳақида гапирдилар.

Ленинграддаги «Киров заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг вальцовкачиси, халқ контроли комитетининг аъзоси **И. Я. Прокофьев,** жумладан, Ленинград ва область назоратчилари асосий куч-ғайратларини «Интенсивлаш-90» территориал-тармоқ перспектив программасининг амалга оширилиши устидан контролликка қаратаётганликларини қайд этиб ўтди. Бу программа халқ хўжалигининг барча тармоқларини комплекс механизациялаш ва автоматлашга доир кенг кўламдаги тадбирларни ўз ичига олади. Нотиқ «Кировец» тракторларига техника хизмати кўрсатишни, уларни капитал ремонт қилиш ва сақлашни яхшилаш, улардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш зарурлиги тўғрисидаги масалани ўткир қилиб қўйди.

Нотиқлар тежамкорлик режимига қатъиян риоя этишда халқ контролерларининг ролини ошириш масалаларига кўп эътибор бердилар. Нефть ва газ қудуқларини пармалаш, нефть—газ қувурларини ётқизиш, бошқа ишлаб чиқариш объектлари ва уй-жойларни қуриш, машина ва механизмларни тайёрлаш чоғида кўп миқдорда металл нобуд бўлаётганлиги фактини хўжасизликдан бошқа нарса деб бўлмайди, деб таъкидлади Магнитогорск металлургия комбинатининг пўлат қуювчиси, халқ контроли постининг аъзоси **В. А. Голубков.** Буларнинг ҳаммаси учун ҳар бир бепарво ходим жуда қаттиқ жавоб бериши керак.

Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг давлат интизомини, янада мустаҳкамлашга қаратилган йўлини якдиллик билан қўллаб-қувватладилар. Улар мустаҳкам, чинакам социалистик интизом учун ҳар куни зўр куч билан курашиш кераклигини таъкидладилар.

Қурилишнинг барча бўғинларида интизомни кучайтиришни ишдаги асосий вазифа деб ҳисоблаймиз, деди «Центробамстрой» трестига қарашли 544-қурилиш-монтаж поездининг бригадири, халқ контроли группасининг раиси **В. А. Донской.** Биз ҳар бир текширув якунларини чуқурроқ анализ қилиб бузғунчиларга нисбатан талабчанликни оширадиган бўлиб қолдик. Кейинги бир ярим йил ичида бизда прогуллар ва иш вақтининг зое кетиши икки баравар камайганлиги тасодифий эмас.

Совет касаба союзлари, деди ВЦСПС раиси **С. А. Шалаев,** давлатимиз вужудга келган дастлабки кунлардан бошлаб ишлаб чиқариш ва тақсимлаш устидан ҳамма жойда, ёппасига, универсал, умумхалқ контроллиги тўғрисидаги ленинча ғояни амалга оширишда ғоят бевосита ва актив иштирок этиб келмоқдалар. У ишлаб чиқаришда ҳам, шунингдек тақсимлаш соҳасида ҳам таъсирчан ишчи контроллигини ташкил этиш учун меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонундан тўлиқроқ фойдаланиш муҳимлигини қайд этиб ўтди.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **В. М. Мишин** ўз нутқини халқ контроли органларининг фаолиятида комсомоллар ва ёшларнинг иштирокига бағишлади. Бу иш, деб таъкидлади нотиқ, ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаш учун курашнинг энг муҳим омилигина бўлиб қолмай, шу билан бирга гражданлик, совет ватанпарварлиги мактаби ҳамдир.

Нотиқлар халқ контроли органлари фаолиятининг услуб ва методларини такомиллаштиришга, назоратчилар ишида ошкораликни кучайтиришга эътиборни жалб қилдилар. Улар меҳнат коллективларида активлар ўз жамоат вазифаларини қандай бажараётганликлари тўғрисида уларнинг ҳисоботларини мунтазам суратда тинглаб туриш, уларни конкрет экономика билимлари, амалий иш тажрибаси билан қуроллантириш зарурлиги тўғрисида гапирдилар.

Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советига, ўртоқ К. У. Черненкога баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

(ТАСС).

«ОҚ ОЛТИН» — ВАТАНГА

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 5 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён:

Коммунистик	3,03	60,40	3,43	65,96
Ғалаба	3,36	59,67	3,16	59,35
Бўка	3,39	57,70	2,88	53,56
Оққўрғон	3,29	57,10	3,12	56,40
Чиноз	3,52	52,34	2,41	26,88
Пискент	4,56	48,88	3,93	37,74
Бекобод	4,00	48,29	3,20	30,92
Янгийўл	3,45	47,78	2,06	29,3[illegible]
Ўрта Чирчиқ	3,79	47,49	3,96	47,04
Область бўйича:	3,61	53,39	3,17	46,36

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

СУҲБАТЛАРИ МАНЗУР БЎЛДИ

Ўтган куни Бўка районидаги «Кўкорол» совхозига областимизнинг бир группа олимлари меҳмон бўлиб келдилар. Булар орасида тарих фанлари доктори В. И. Шаповаленко, юридик фанлари кандидати Т. Ф. Хабибуллин, фалсафа фанлари кандидати Ш. Азизов, иқтисод фанлари кандидати Ш. Зиёвутдинов ва бошқа ўртоқлар бор. Олимлар дала шийпонларида пахтакорлар билан учрашдилар. Уларни қизиқтирган саволларига жавоб бердилар. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 60 йиллиги, халқаро аҳвол, пахтачиликнинг тарихига оид лекция ва суҳбатларидан деҳқонлар мамнун бўлдилар.

ЭРКИН ЭРТА БАЖАРДИ

ЧИНОЗ. «Қизил Октябрь» колхозининг комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи Эркин Очиловнинг номи республикамизга танилган. Бригада коллективи ишлаб чиқаришга илғор фан ютуқларини жорий этиб, йил сайин яхши натижаларга эришмоқда. Бу йил ҳам улар пахтадан мўл ва эртаки ҳосил етиштирдилар. Йиғим-теримни уюшқоқлик билан бошладилар. Ўтган куни бригада деҳқонлари ғалаба рапортига имзо чекдилар. 60 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олинди. Бригадирнинг ўзи машинада 80 тонна «оқ олтин» териб топширди. Пахтакорлар шу кунларда 55 центнерлик марра учун қизғин кураш олиб бормоқдалар.

ЭРТАГА—СССР КОНСТИТУЦИЯСИ КУНИ

СССР ГРАЖДАНЛАРИ:

МЕҲНАТ ҚИЛИШ

МЕҲНАТГА яроқли ҳар бир Совет граждани ўзининг хоҳиши билан иқтидорига муносиб касб-ҳунар танлайди ва ўрганади. Лаёқати, қобилияти, малакасига мувофиқ равишда ва жамият эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда муқим ишлайди. Гражданларнинг бундай ҳуқуқлари, аввало, бизнинг социалистик хўжалик системамиз билан, бепул касб ўргатиш, касб маҳорати ва меҳнат малакасини ошириш, касбга йўналтириш ва ишга жойлаштириш системасини ривожлантириб бориш билан таъминланади.

Малакали ишчи кадрларни бир маромда тайёрлаб боришнинг асосий формаси бўлган ҳунар-техника билим юртлари халқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини ишчи кучлари билан мунтазам таъминлаб боради. Областимизда ҳозир ягона типдаги 54 та ўрта ҳунар-техника билим юрти ишлаб турибди. Уларда 28,7 мингга яқин ўғил-қиз ўзи танлаган касби бўйича илм ва ҳунар орттирмоқда. Уларнинг билим юртларини битириб чиққанларидан сўнг доимий иш билан таъминланишлари гарантияланган.

Областимизда ҳар йили янги-янги саноат корхоналари, йирик иншоотлар қуриб ишга туширилмоқда. Мавжудлари кенгайтирилиб, янги қувватлар ўзлаштириляпти. Область шаҳарларида, районларнинг марказларида, қурилиш кўламлари тобора кенгайтирилмоқда. Шу муносабат билан ишчи кучларига, мутахассис кадрларга бўлган эҳтиёж ҳам ортиб бораётир. Бундай юксалишни ҳисобга олиб, ўн иккинчи беш йилликда яна 15 та янги ҳунар-техника билим юрти барпо этиш ва келажакда улар сонини 64 тага етказиш мўлжалланмоқда. Ана шунда бир йўла 40,8 минг ўғил-қиз ҳунар ўрганадиган бўлади. Улар саноат корхоналарида, қурилиш объектларида, далаларда ва чорвачилик фермаларида ишлаш учун йўлланма оладилар.

Бундан ташқари мактабларда, ўқув ишлаб чиқариш комбинатларида, саноат корхоналаридаги ўқув-ишлаб чиқариш участкаларида ҳам минглаб ёшлар севган касблари бўйича меҳнатга кўникма ҳосил қилмоқдалар.

ДАМ ОЛИШ

БУ ҲУҚУҚ ишчи-хизматчилар учун 41 соатдан ошмайдиган иш ҳафтаси ҳамда бир қатор касб эгалари учун қисқартирилган иш куни, тунги пайтларда эса қисқартирилган иш вақти белгилаш, ҳар йили ҳақ тўланадиган отпускалар бериш ва ҳар ҳафта дам олиш кунлари ажратиб туриш билан, шунингдек, маданий-оқартув ва соғломлаштириш муассасалари шахобчаларини кенгайтириш, оммавий спорт, физкультура ва туризмни ривожлантириш, турар-жойларда дам олиш учун қулай имкониятлар ва ишдан бўш вақтдан оқилона фойдаланиш учун шарт-шароитлар яратиб бериш билан таъминланади. Колхозчиларнинг иш ва дам олиш вақтлари муддатини хўжаликларнинг ўзлари белгилайдилар.

Ҳозир областимизда меҳнаткашларнинг ҳар йилги отпускалари ва ишдан бўш вақтларини намунали ўтказишлари учун бир қатор дам олиш уйлари, «Чимён» ва «Саёҳат» туристик комплекслари, «Янгиобод» ва «Фарҳод» туристик базалари хизмат кўрсатмоқда. Уларда ҳар йили 60 мингга яқин киши ҳордиқ чиқармоқда.

Бу йил экскурсия ва туризм Совети йўлланмаси билан 70 мингдан зиёд киши мамлакатимиз бўйлаб саёҳатларда, 2 миллионга яқин меҳнаткаш эса экскурсияларда бўлади.

Областимизда туристик йўлланмалар билан чет элларга саёҳат қилиш оммалашиб бормоқда. Шу йилнинг ўзида 2200 киши, йил охиригача эса яна 500 сайёҳ чет элларга саёҳат қилади.

Тошкент областида 40 га яқин санаторий ва профилакторийлар ишлаб турибди. Уларда ҳар йили 40 мингдан зиёд киши дам олиб, соғлиғини тикламоқда.

Кейинги йилларда йирик корхона ва ташкилотларнинг ўзида профилакторийлар ташкил этиш оммалашяпти. Жумладан, шу йилнинг ўзида тўқимачилик комбинати профилакторийси 130 ўринга, Олмалиқ кон-металлургия комбинати профилакторийси 250 ўринга, республика рус тили ва адабиёти институти профилакторийси эса 100 ўринга кенгайтирилиб, замонавий медицина ускуналари билан таъминланди.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ

БИЗНИНГ жамиятимизда асосий ишчи кучи ҳисобланган инсоннинг сиҳат-саломатлиги давлат томонидан муҳофаза қилинади ва бепул даволанади. Гражданларнинг бу ҳуқуқлари даволаш ва соғлиқни сақлаш муассасаларини кўпайтириш, атроф муҳитни соғломлаштириш тадбирларини ўтказиш, ёш авлоднинг сиҳат-саломатлиги тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиш, касалликнинг олдини олиш ва камайтириш, умрни узайтиришга қаратилган илмий-тадқиқотларни кенг авж олдириш билан таъминланади.

Пойтахт областида даволаш-профилакторий муассасаларининг жуда кенг тармоғи аҳолига малакали медицина хизмати кўрсатмоқда. Ҳозир областимизда 21 минг 380 ўринли 139 та шифохона, 267 та амбулатория-поликлиника муассасаси, шу жумладан 27 та диспансер, 88 та қишлоқ амбулаторияси, 18 та стоматологик поликлиника, 83 та аёллар ва 125 та болалар консультациялари, 676 та фельдшер-акушерлик пункти ҳамда 22 та тез ёрдам бўлими ишлаб турибди. Бу муассасаларнинг ҳаммаси медицина фанининг энг янги ютуқлари ҳамда замонавий техника воситалари билан қуролланган.

Областимизда 4435 олий маълумотли врач, 17 мингдан зиёд ўрта-махсус билимга эга бўлган медицина ходимлари меҳнаткашлар соғлиғини муҳофаза қилаётир. Шулардан 2,5 минг врач ва 10 мингдан кўпроқ ўрта бўғин ходимлари қишлоқлардаги медицина муассасаларида меҳнат қилмоқдалар. Улар сафига ҳар йили 400 дан зиёд врач, мингга яқин ўрта-махсус малакали медицина ходимлари қўшилиб бораётир. Эндиликда областимизда яшовчи ҳар минг кишига икки врач ва саккиз ўрта бўғин медицина ходими тўғри келади.

Область шаҳарлари, районларнинг марказлари, посёлка ва қишлоқларда жами 218 та дорихона, 434 та дорихона пункти ишлаб турибди. 525 олий маълумотли ва 380 ўрта махсус маълумотли доришунос шифобахш дори-дармонлар тайёрлаш билан шуғулланмоқда.

ҲУҚУҚЛАРИМИЗ, ЭРКИМИЗ МУЖАССАМ

ДАВРИМИЗНИНГ эътиборли ижтимоий-сиёсий ҳужжатларидан бири — СССРнинг янги Конституцияси қабул қилинганига 7 йил бўлди. Ана шу қисқа давр ичида совет халқларининг барча ҳуқуқлари, бурчлари ва эрклари қомуси сифатида таърифланган бу одил Конституция меҳнаткашларнинг ишда ташаббускорлигини, ҳаётда активлигини таъминловчи қудратга эга эканлиги исботланди.

Совет Конституциясининг ўзига хос муҳим хусусияти шундаки, у ривожланган социализм ғоялари ва принципларини ўзида мужассамлаштирди, Совет жамияти экономикасини, социал-сиёсий ва маънавий ҳаётидаги катта ижобий ўзгаришларни, умумхалқ давлати демократизмини, гражданларнинг кенг социал-иқтисодий, сиёсий ҳамда шахсий ҳуқуқ ва эркинликларини мустаҳкамлади. СССР Конституциясида, кейинчалик у асосида қабул қилинган иттифоқчи ва автоном республикалар Конституцияларида СССР халқлари ҳаётида юз берган катта ўзгаришлар ўзининг умумлашган ифодасини топди. У ўзининг бутун мазмуни, ҳар бир сатри билан меҳнат кишиси фаровонлигини оширишга, унинг ижодий қобилиятларини рўёбга чиқаришга йўналтирилгандир.

СССР Конституцияси кучга кирган кундан бошлабоқ изчил ҳаракатдаги қонунга айланди, давлат ва жамоат ҳаётининг ҳамма соҳаларини кескин такомиллаштириш, социалистик демократияни янада ривожлантириш, қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш учун янада кенг имкониятлар яратиб берди.

Кишиларнинг ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш, дейилади СССР Конституциясида, социализм шароитидаги жамоат ишлаб чиқаришининг энг олий мақсадидир. Коммунистик партия ва совет ҳукумати бу проблемаларни ҳал этишда меҳнаткашларнинг ижодий активлигига оғишмай таянмоқда.

Жамоат бойлигининг, совет халқлари ва ҳар бир киши моддий фаровонлиги ўсиб боришининг асосий манбаъларидан бири, дейилади СССРнинг Асосий Қонуни 14-моддасида, совет кишиларининг эксплуатациядан озод меҳнатларидир. Партия ва ҳукуматимиз бутун халқ иродасини ифодалаган ҳолда меҳнатга яраша тақсимот принципини изчил қўллашга, меҳнат ҳамда истеъмол меъёри устидан назоратни мустаҳкамлашга, ҳар бир кишидан ҳалол ва ижодий меҳнатга яраша истеъмолчилик одатини тарбиялашга, бизнинг социалистик турмуш тарзимизга ёт бўлган барча иллатларга қарши муросасизликни қарор топтиришга биринчи даражали аҳамият бермоқда. Бугунги кунда тараққиётнинг ягона ҳаракатлантирувчи куч-қудрати, меҳнаткашларнинг бойлиги ва фаровонлигининг асосий манбаи ҳар бир совет кишисининг яратувчан, ижодий ва интизомли меҳнати эканлиги ҳар қачонгидан ҳам равшан кўриниб турибди.

Партия ва давлат сиёсатининг бош мантиқи халқ фаровонлиги тўғрисидаги ғамхўрликдир. Жамиятнинг энг буюк бойлиги ҳисобланган совет кишиси мамлакат бутун социал-иқтисодий ҳаёти марказида, унинг ҳуқуқ системаси марказида туради. Бу қоида СССР Конституциясининг совет гражданлари асосий ҳуқуқлари ва бурчларини мустаҳкамлаган 7-бобида тўла ифодасини топгандир. Инсоният тарихи бундай кенг ҳажмдаги сиёсий, шахсий ва, айниқса, социал-иқтисодий ҳуқуқларни ҳали кўрган эмас. Бундай ҳуқуқларнинг тўла ва реал таъминланиши совет тузумининг буюк ютуғидир.

Бизнинг мамлакатимизда социал-иқтисодий ва маданий ривожлантириш программасининг қандай амалга ошаётганлигига қараб гражданларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари кенгайтирилиб, меҳнаткашларнинг турмуш шароити яхшиланиб бораверади. СССР Конституцияси янги таҳрирда қабул қилингандан сўнг ўтган 7 йил давомида турар-жойлар қуриш, соғлиқни сақлаш, маориф, савдо ва умумий овқатланиш тармоқларини ривожлантириш, меҳнаткашларни ва улар фарзандларини санаторий-курортларда даволаш ҳамда дам олишларини яхшилаш юзасидан йирик умумдавлат тадбирлари амалга оширилди, халқ ҳаётининг ҳамма соҳалари изчил яхшиланиб бормоқда.

Коммунистик партия давлатимиз тараққиётининг ҳамма босқичларида, айниқса, кейинги йилларда социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлашга жиддий аҳамият бераётир. Партиямизнинг бутун амалий фаолияти социалистик қонунчиликнинг барча давлат органлари ва жамоат ташкилотлари кундалик ҳаётининг асосий принципига айланишини, қонунларни ҳурмат қилиш ҳар бир совет кишисининг шахсий тушунчасига айланиб қолишини таъминлашга қаратилган. Шунинг учун ҳам давлат органлари, жамоат ташкилотлари, лавозимли кишилар ва барча совет гражданлари фаолияти қонунларга қатъий риоя қилишга асосланган бўлиши керак.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси давлат, жамоат ва меҳнат интизомини, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашни — коммунизм учун курашнинг муҳим фронти деб билади. Бу масалаларнинг муваффақиятли ҳал этилиши мамлакатни иқтисодий, социал-сиёсий ва маданий ривожлантиришнинг қандай боришига, ривожланган социализмнинг барча бой имкониятларини тўла ишга солишга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Худди шу ўринда Совет Конституцияси ана шу тарихий вазифаларни амалга оширишга муваффақиятли хизмат қилади.

Ё. БОЗОРБОЕВ,
халқ депутатлари Тошкент область Совети ижроия комитетининг юстиция бўлими бошлиғи.

«ЧИНОБОД» санаторийсида фақат областдан эмас, балки Совет Иттифоқининг ҳамма бурчакларидан келган партия, меҳнат ва уруш ветеранлари ҳамда инвалидлари дам олиб, бепул даволанадилар. Суратда: бир группа ветеранлар санаторийнинг дам олиш хонасида газета-журналлар ўқиб, телевидение кўрсатувларини томоша қилмоқдалар.

✦ ✦

НАЗИРА ҒУЛОМОВА кўп йиллик меҳнат стажига эга бўлган тажрибали педагоглардан. У Орджоникидзе районидаги Тимирязев номли 25-мактабда химия фанидан дарс беради. Суратда: химиядан амалий машғулот пайти.

А. Абалян фотолари.

МОДДИЙ ТАЪМИНОТ ОЛИШ

ЁШИ ҳамда меҳнат стажи, касби ва ишлаш шароитига қараб белгиланган муддатга етган гражданларнинг қарилик пенсиясига чиқишлари СССР Конституциясида қатъий қилиб қўйилган. Бундан ташқари СССР гражданлари касал бўлиб қолганларида, меҳнат қобилиятларини тўла ёки қисман йўқотганларида, шунингдек боқувчисиз қолганларида ҳам моддий таъминот олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Уларнинг бу ҳуқуқлари ишчи-хизматчиларни, колхозчиларни социал страхование қилиш, ёшига қараб инвалидлик учун ва боқувчисиз қолганда давлат ва колхозлар ҳисобидан пенсиялар тўлаш, меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганда нафақалар тўлаш, қисман йўқотганда эса ишга жойлаштириш, қариб қолганларида ва инвалид бўлганларида ғамхўрлик қилиш ва социал таъминотнинг бошқа формалари билан гарантияланади.

Ҳозир областимизда ёши ва иш стажи белгиланган муддатга етган 224 минг 800 киши давлатдан пенсия пули олиб, қарилик гаштини сурмоқда. Улар доимий ғамхўрлик билан қамраб олинганлар. Бир йил давомида (масалан 1983 йилда) тўланган жаъми пенсия пули 140 миллион сўмни ташкил этди. Ишчи-хизматчиларнинг бир ойлик ўртача пенсия пули 82 сўмга, колхозчиларники эса 43 сўмданга тўғри келаётир.

Меҳнат ветеранлари бўлган пенсионерларга бир қатор имтиёзлар яратиб берилган. Жумладан, бир корхона, ташкилот ва муассасада 20 йилгача узлуксиз ишлаган гражданларга (эркаклар учун иш стажи 35 йил, аёллар учун 30 йил бўлиши шарти билан) пенсияга чиққанларида ойлик маошларига қараб ўртача белгиланган пенсия пулларига яна 20 процент қўшилади. Пенсионерлар ўзлари ишлаб кетган ташкилотларидан дам олиш уйларига, санаторийларга йўлланмалар олиб туришга ҳақлидирлар.

ИЛМ ОЛИШ ҲУҚУҚИГА ЭГАДИРЛАР

БИЗНИНГ мамлакатимизда илм олишнинг ҳамма турлари бепуллиги билан капиталистик дунёдаги системадан ажралиб туради. Ёшларга умумий мажбурий ўрта таълим бериш, ўқитишни ҳаёт ва ишлаб чиқариш билан боғлашга асосланган ҳунар-техника таълими, олий маълумот бериш бепул бўлишидан ташқари, ўқувчиларга ва студентларга давлат стипендиялари тўланади, турли имтиёзлар берилади. Мактаб дарсликлари бепул тарқатилади. Мустақил билим олиш учун шароит яратиб берилади.

Пойтахт областида олий ва ўрта-махсус таълим системаси йил сайин такомиллашиб, ўқув муассасалари кенгайиб, кечки ва сиртқи таълим ривожланиб бормоқда. Ҳозир Тошкент шаҳри ва пойтахт областида 19 та олий ўқув юрти мавжуд.

Бугунги кунда областимизда 798 та умумтаълим мактаби бор. Уларда жами 417 ўқувчи билим олаётир. Мактабларда 26 минг 400 педагог ёш авлодга билим ва тарбия бермоқда. Шулардан 20 минг 600 нафари, яъни 78 проценти олий маълумотли педагогдир.

Коммунистик партия ва совет ҳукумати халқ маорифи системасини ривожлантириш, ўқитиш ва таълим бериш методикасини такомиллаштириш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилаётир. Умумтаълим ва ҳунар мактабларини ислоҳ қилишнинг КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил апрель Пленумида тасдиқланган Асосий йўналишлари ҳам ана шу ғамхўрликнинг ёрқин тимсолидир. Янги ислоҳнинг асосий шартларидан бири болаларни 6 ёшдан бошлаб ўқитишга босқичма-босқич ўтиб, бу муҳим тадбирни 1990 йилда тўла амалга оширишдир.

6 ёшли болага илм ва тарбия бериш учун мактабларда ўқув синфларидан ташқари ўйин ва дам олиш хоналари ҳам бўлиши керак.

Умумтаълим ва ҳунар мактаблари тармоқлари кенгайиши билан ўқитувчи кадрларга бўлган эҳтиёж ҳам ортади. Шу муносабат билан Ангрен педагогика институтида бошланғич таълим ўқитувчиларини тайёрлаш факультети очилади, Янгийўл, Бекобод, Ангрен педагогика билим юртларига талабалар қабул қилиш кўпаяди.

ОЛТИН ТЎЙ

ОЛТИН куз фасли ҳар йили ўлкамизга файз-барака, тўкин-сочинлик олиб келади. Бу даврда фаровонлик, завқли ҳаёт рамзи бўлган тўй тўйларга уланиб кетади. Хиёбонларда, зиёратгоҳ жойларда, кўча-кўйларда жўралари даврасида яйраб, жуфт-жуфт бораётган бахтиёр келин-куёвларни кўплаб учратасиз. Бундай никоҳ тўйлари ҳар куни, айниқса, дам олиш кунлари деярли ҳамма маҳаллаларда қўша-қўша бўлиб ўтаяпти.

Бугун биз ҳикоя қилмоқчи бўлган тўйнинг моҳияти ўзгача. Унинг сабабчилари — Набихўжа ота билан Насиба аянинг қувончлари чексиз. Икки нуроний «келин-куёв»нинг эзгу ниятлар билан бир ёстиққа бош қўйганларига роппа-роса ярим аср бўлипти. Эҳ-ҳе, қанчадан-қанча сувлар оқиб ўтди бу орада! Мана бу тўкин-сочин дастурхоннинг кўркига, ноз-неъматларига бир боқинг-а!

Набихўжа ота ва Насиба аяларнинг турмуш қурганларига эллик йил тўлиши муносабати билан уларнинг файзли хонадонига тўпланишган ўғил-қизлари, қавму-қариндошлари, қўни-қўшнилар, ёру-биродарлар бирин-кетин сўз олишиб, ярим аср тинч-тотув умр кечирган, етти фарзандни вояга етказган саҳий қалб эгаларини самимий қутлашмоқда, уларга бундан буён ҳам аҳил-иноқлик, мазмунли ҳаёт тилашапти.

Набихўжа ота шу дақиқаларда нечундир, севимли ёзувчи Ойбекнинг «Қутлуғ қон» романидан ўқиган мисраларини эслайди: «Тўй учун куёв томонидан ўн беш арава юк юборилган. Ҳар бир аравада бошқа-бошқа моллар ва буюмлар...»

Мол қаёқда дейсиз! Ўттиз тўртинчи йилнинг мана шунақа куз пайти эди. Эл-юртда қаҳатчилик, муҳтожлик ҳукм сурар, ҳаёт эса ўз ўзанида давом этарди. Тошкентдаги Куйбишев номли халқ хўжалиги институтини эндигина битирган Набихўжа узоқ қариндошларининг эрка қизи, педтехникумда таҳсил олаётган Насибахон Эшонхоновага меҳр қўйиб қолганлигини кимдир орқали ўз ота-онасига етказди.

Ҳадемай, тўйлари ҳам бўлди. Лекин ҳозиргидек тўкин-сочин ва тантанали вазиятда эмас, албатта. Бу дастурхон билан ўша давр дастурхонини кўз олдингизга келтириб, ўзингиз бир таққослаб кўринг-чи.

Ҳозирги замон тўйларини мусиқасиз, машшоқу-раққосаларсиз тасаввур ҳам этиб бўлмайди. Аммо ўша пайтда Насибахон бирдан-бир истагини айтиб, менинг тўйимда уйимиздан лоақал сурнай садоси чиқсин депти. Сурнайнинг сеҳргар навосига оломон йиғилибди. Тўйга атаб ёпилган нон куёв билан келган жўраларига зўрға бир тўғрамдан тўғри келарди. Ҳовлига эса одам ёғилиб кетган. Зудлик билан бир неча қадоқ буғдойни бисотдан топиб, ҳалимни эслатувчи бўтқа пиширилиб, нон етишмаган меҳмонларга тортилди.

...Ўйин-кулги, ҳазил-мутойиба авжига чиқади, олтин тўй базми қизигандан қизиб боради. Набихўжа ота эса уни қутлаш учун даврага тушиб, табрик сўзларини изҳор этаётган азиз меҳмонларга, фарзандларига жилмайиб боқади-ю, ўзи эса хаёл жиловини йиғиштириб ололмайди.

...Кейин нима бўлди? Тўйдан сўнг эр-хотин ўқитувчилик қила бошлашди. Ўттиз бешинчи йили Набихўжа Ҳамидовни республика Давлат план комитетига таклиф қилдилар. Сўнгра у Ўрта Осиё Коммунистик университетида тарих ва география фанидан ассистентлик вазифасини ўтади, шаҳардаги ишчилар факультетига мудирлик қилди.

1939 йили партия даъвати билан Н. Ҳамидов бошқа тенгқурлари қатори ички ишлар органига шарафли ва масъулиятли ишга йўлланма олди. 1972 йилга қадар халқ осойишталигини, жамоат тартибини сақлаш, қонун-тартиботни тарғиб этиш ва янада мустаҳкамлаш соҳасида ҳалол меҳнат қилди. Сўнг олтмиш ёшга тўлгач, пенсияга чиқди. Аммо тиниб-тинчимас Набихўжа ота шу кунга қадар меҳнат фаолиятини бўшаштиргани йўқ. У Ўзбекистон ССР Давлат кинематография комитетида ишламоқда.

Тантанали тўй даврасида пири-бадавлат Набихўжа ота билан Насиба аянинг етти фарзанди, йигирмага яқин набиралари хурсанд бўлиб ўтиришибди. Чолу-кампирнинг ҳам қувончлари чексиз. Улар қувонмай ким қувонсин, улар ғурурланмай ким ғурурлансин! Уч ўғилу тўрт қиз жамиятимизга муносиб кишилар бўлиб етишишди. Мана, улар: тўнғич ўғил Боситжон — химия фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институтининг бўлим мудири; Назирахон Ғаниева — медицина фанлари кандидати, Ўрта Осиё медицина педиатрия институтининг доценти; Нафисахон Аҳмедова — тиш доктори; Баҳодир — совет органи ходими; Наимахон — врач-логопед; Матлубахон Акбархўжаева — республика ҳужжатли фильмлар киностудиясида муҳаррир; кенжа ўғил — Бахтиёр — «Билим» жамиятининг Киров район бўлимида масъул секретарь. Куёвлари Боқи Ғаниев — медицина фанлари доктори, Меҳмон Аҳмедов — медицина фанлари кандидати.

— Фарзандлар эришган ютуқлар гашти билан, ҳали рўёбга чиқажак орзулар билан яшаш қандай яхши, — дейишади Набихўжа ота билан Насиба ая. — Фарзандларимиз тарбиясида чеккан заҳматларимиз зое кетмади. Мана, ўша меҳнатнинг роҳатини кўряпмиз.

Ҳ. ТОЖИБОЕВ.

ИККИ ХИЛ ДУНЁ—ИККИ ХИЛ ДЕМОКРАТИЯ

УМУМХАЛҚ ИРОДАСИ

СССР Конституциясида «СССР гражданлари давлат ва жамоат ишларини бошқаришда, умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга молик қонунлар ва қарорларни муҳокама этиш ва қабул қилишда қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар», деб белгиланган. Қуйидаги рақамлар совет гражданларининг бу ҳуқуқлари тўла амалга оширилаётганлигини ёрқин ифодалаб турибди:

⊙ 1984 йил 4 мартда СССР Олий Советига бўлиб ўтган сайловларда сайловчилар рўйхатига киритилган 184.029.412 кишидан 184.006.373 киши ёки сайловчиларнинг 99,99 проценти овоз беришда қатнашди. Умуман 1939 йилдан буён мамлакатимизда овоз беришда сайловчиларнинг 99 процентдан кўпроғи иштирок этади.

⊙ Шу сайловда давлатимиз олий органига сайланган 1500 депутатнинг 522 нафари ишчи, 244 нафари колхозчи, 136 нафари фан, маданият, соғлиқни сақлаш ходими, 268 нафари партия, касаба союз ва комсомол ходими, 209 нафари совет ва давлат органларининг ходимларидир. СССР Олий Совети депутатларининг ярмидан кўпроғи ишчилар ва колхозчилардир.

⊙ Мамлакатимизда барча Советларга сайланган 2,3 миллион депутатлар коллективларнинг юксак ишончига сазовор бўлган обрў-эътиборли, ўз ваколатларини амалга ошириш учун зарур тажрибага эга бўлган кишилардир.

ЭРКИНЛИК—МИЛЛИОНЕРЛАР УЧУН

Буржуа пропагандаси энг «демократик система», деб оғиз кўпиртирадиган капиталистик мамлакатларда асосан бойларгина давлат органларига сайлана оладилар. Шунинг учун ҳам капиталистик мамлакатлар аҳолисининг сайловларга муносабати ҳам салбийдир.

⊙ АҚШда 1980 йилги президент сайловларида сайловчиларнинг 52,3 проценти овоз беришда қатнашди. АҚШнинг ҳозирги президенти Р. Рейган сайловчиларнинг бор-йўғи 27 процентининг овози эвазига сайланди. Шу асримизда умуман Американинг биронта президенти сайловчилар мутлақ кўпчилигининг овозини ола олмаган.

⊙ АҚШ сенатидаги 100 сенаторнинг ярмиси миллионерлардир. XX асрда АҚШ президенти қилиб сайланган 16 кишидан 6 таси миллионер бўлган. 3 таси эса ҳокимият тепасида турганда миллионер бўлиб олди. Р. Рейганнинг бойлиги 4 миллион долларни ташкил этади.

⊙ 1980 йилда АҚШда президентни, конгресс аъзолари, штатлар губернаторлари ва бошқаларни сайлаш учун 800 миллион доллар сарфланди. 1984 йилда сайлов кампаниясига кетадиган сарф-харажатлар 1 миллиард долларни ташкил этиши мўлжалланмоқда.

⊙ Америка аҳолисининг 12 проценти қора танлилардир. Лекин улар вакилларидан бирортаси сенатга сайланмаган.

Эртага—Ўқитувчилар куни

БОЛАЛАР УНИНГ ЖОНИ-ТАНИ

Кўзларидан меҳр ёғилиб турган бу педагог билан суҳбат чоғида ундан: «Ўқитувчиликдаги қайси фазилатини кўпроқ қадрлайсиз?» дея сўрадик. Муаллиманинг чеҳрасига табассум югурди. Кейин бироз ўйга толиб:

— Менимча, биринчи навбатда ўқитувчи болаларни ўз фарзандларидек сева олиши керак. Ўқувчиларга муҳаббат чин юракдан бўлиши лозим, — дея майингина жавоб берди у.

Антонина Григорьевна Музиченконинг иш фаолиятига назар солган киши чиндан ҳам унда ана шу хислатлар мужассамланганлигига ишонч ҳосил қилади. Қолаверса, у худди шу хислатлари туфайли пойтахтимизнинг Киров районидаги инглиз тили кенг тарзда ўқитиладиган 17-ўрта мактаб коллективи, ота-оналар ўртасида ҳам катта ҳурмат, эътибор топди. А. Музиченко бошланғич синф болаларига дарс берар экан, ҳар бир ўқувчисининг характерини, психологиясини, оилавий аҳволини тезроқ ўрганиб олишга интилади. Улар билан самимий муомалада бўлади. Машғулотларнинг қизиқарли, пухта ва методик жиҳатдан мукаммал ўтиши билан ўқувчиларда темани ўзлаштиришга тезда ҳавас уйғота олади.

Пойдеворн мустаҳкам бино узоқ йилларгача бақуввват тургандек, бошланғич синфларда пухта эгалланган билим ҳам кейинги босқичлар учун асосий замин бўлади. Шунинг учун А. Музиченко болалар билан шуғулланишдан асло эринмайди. У биринчи сменада дарсларини тугатаркан бироз дам олиб, ўзи ташкил этган тўгаракларда иш бошлайди. Ўқувчилар дилкаш, ғамхўр, ширинсўз, айни пайтда талабчан ўқитувчиларнинг серзавқ ҳикояларини, эртакларини мароқ билан тинглайдилар. Кейин уларни қайта айтиб берадилар. Педагог шу тариқа ўз талабаларининг китобларга, ўтилган темаларни чуқур билиб олишга иштиёқини оширмоқда.

— Қизчамни биринчи синфга етаклаб келган куним, — дейди Саломат Носирова,— қаршимда оналарга хос меҳрибонлик билан турган Антонина Григорьевнани кўрдим. Унинг болажонлиги, одамийлигига қойил қолдим. У ўғлимни етаклаб синфга киришга тайёр бўлиб турган кичкинтойлар сафига қўшдида, ўзимни ҳурмат, илтифот билан кузатди. Энди бўлса қизчам унинг номини тилидан қўймайди. Бир ойдаёқ муаллим болаларнинг севимли мураббийси бўлиб қолди.

Бундай илиқ гапларни Антонина Григорьевна ҳақида бошқа ота-оналардан ҳам эшитдик. Айниқса ундан шогирдлари хурсанд, А. Музиченко ўқитган Е. Галант, Е. Кочина, Ш. Қурбонова каби ёшлар устозлари изидан бориб, шу мактабнинг ўзида ўқитувчилик қилмоқдалар. Улар муаллималари каби камтарлик, ишчанликлари билан ҳурматга сазовор бўлаётирлар.

— Антонина Григорьевна фақат тажрибали ўқитувчигина эмас, актив жамоатчи ҳамдир, — дейди мактаб директори Йўлдош Туртоев, — у педагогика Советимиз секретари, мактаб пионер ва комсомол ишлари бўйича масъул ходим, энг актив коммунист сифатида ҳам эътиборга лойиқ.

Жонкуяр педагогни мактабда ҳаммадан ҳам кўпроқ ўқувчилари ҳурмат қилишади. Чунки болалар Антонина Григорьевнанинг жонитани, ўқитувчи улар учун меҳнатини ҳам, меҳрини ҳам ҳеч қачон аямайди.

Ф. ҒАФФОРОВА.

Суратда: педагог А. Г. Музиченко ўз ўқувчилари даврасида.

Р. Альбеков фотоси.

ЮБИЛЕЙГА БАҒИШЛАНДИ

Қалинин районидаги 45-ўрта мактабда район халқ маорифи бўлими, мактабларнинг тарих ўқитувчилари, Тошкент Давлат педагогика институти тарих кафедрасининг етакчи олимлари ҳамкорлигида республикамиз юбилейига бағишланган илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

Конференцияда тарих фанлари доктори, профессор Н. Б. Ефимов: «Ўзбекистон 60 йил ичида», доцент Н. Б. Бекназаров «Ўзбекистонда миллий сиёсатнинг тантанаси», доцент А. С. Саъдиев «Ўрта махсус ва ҳунар-техника билим юртларида ислоҳотнинг амалга оширилиши» мавзуида докладлар қилдилар.

Анжуманда сўзга чиққан олимлар, район халқ маорифи ходимлари, ўқитувчилар Ўзбекистонда илм-фан, маданиятнинг равнақи билан боғлиқ муваффақиятлар, келгуси режалар тўғрисида гапиришди.

Ж. ХАРАСОВА.

● РЕСПУБЛИКАМИЗ пойтахтидаги «Миконд» заводида тайёрланган биллур буюмлар.

М. Нуриддинов фотоси.

«ШАҲАР ЎРТАСИДАГИ БИР ТУП ОҚ ЎРИК» МАҚОЛАСИ ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

ҲАММАНИНГ ДИЛИДАГИ ГАПЛАР

ДУШАНБА шаҳрида Садриддин Айний номидаги парк бор. Бу паркка кирган одамнинг баҳри дили очилади. Чунки, паркнинг ичида манзарали дарахтлар билан бир қаторда узум, нок, олма, анор, анжир, шафтолилар ҳам бор. Чор атроф озода. Боққа кирган киши ҳузур қилади.

Ана шу боғларни эслаб туриб «Солдат отаси» кинофильмидаги бир эпизод ҳам ёдимга тушди. Танкчи ўз танкини шикастланган қисмини тузатиб, юргизмоқчи бўлади-да, узум танасини босиб ўтади. Шунда солдат отаси унинг йўлини тўсиб, бу узумку, нобуд қилиш инсофдан эмас, нега буни ўйламадинг деб танкчига танбеҳ беради. Лекин танкчи: ҳозир уруш, одамлар қурбон бўлаётир, улар олдида узум нима деган нарса деса, ота жаҳлига чидолмай танкчига бир мушт туширади. Ана шу эпизод табиатга бўлган меҳрни, мевали дарахтга бўлган ҳақиқий боғбон отанинг муҳаббатини исботлайди. Демак, солдат отаси энг оғир кунларда ҳам ниҳолни авайлашга даъват этаётганлигини кўрамиз. Мевали дарахтларга қирон келтираётганларни тартибга чақириш пайти келди. Ўшалардан ўзинг жуда бўлмаса одамлар учун бир туп мевали дарахт кўкартирдингми? деб сўраш пайти келди. Менинг ниятларим холис. Дадахон Нурийнинг мақоласини автобусда бўлсин, чойхонада бўлсин, тўрт киши тўпланган гурунгда бўлсин, ҳамма маъқуллаяпти. Тошкент шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармаси ана шу мақолада кўтарилган масалаларни ҳал этиши ва пойтахтимизни мевазорларга айлантириши керак.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
Улуғ Ватан уруши ветерани.

БОҒ ЯРАТГАН КАМ БЎЛМАЙДИ

ҲОЗИР районимиздаги ҳамма хўжаликларда меваларнинг ғарқ пишган пайти. Тез кунда териб олинмаса нобуд бўлади.

Шу саховатли боғларни кўриб туриб ҳавас қиламан, қани энди ҳар бир районда, шаҳарда боғдорчиликка эътибор беришса, бўш ётган ерларни бўстонга айлантиришса, дейман.

Яқинда йўлим тушиб, Ангрен шаҳрига бордим. Бўш ётган майдонларни ўзлаштириб, парк қилишмоқда. Албатта, бу яхши, хайрли иш. Лекин эътибор берсангиз экилаётган дарахтларнинг аксарияти мевасиз, чинор, арча, қайин, оқ терак, кўк теракдан иборат. Шу дарахтларга қараган боғбон мевали дарахтларга ҳам қарайди. Халқимизнинг доно мақоли бор. «Отадан мол қолгунча боғ қолсин» деган. Боғ қолдиришга не етсин.

Мевали дарахт хосияти ҳақида гапираверсак, гап кўп. Қисқаси, Тошкент шаҳар ободонлаштириш бошқармасидагилар рози бўлса, мен 1985 йилнинг баҳорида, кўкаламзорлаштириш ойлиги бошланган пайтда ўз боғимдаги ҳар хил турдаги мевали дарахтдан 200 туп кўчатни пойтахт шаҳримга ҳадя қилардим.

Қ. МУСУРМОНОВ,
Оҳангарон районидаги, Кўчбулоқ қишлоғи.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ БЎЛИМИДА

ШЕЪРИЯТ КЕЧАСИ

РЕСПУБЛИКА Ёзувчилар союзи область бўлимининг ташаббуси билан Олмалиқ шаҳридаги муҳташам Кимёгарлар саройида болалар шеъриятининг байрами бўлиб ўтди. Мазкур анжуманда пойтахтда яшаб, ижод қилаётган бир гуруҳ ёзувчилар ва республикамиз меҳмонлари иштирок этдилар. Шеърият байрамида Москвада чиқадиган «Дружба народов» журнали редакциясининг ходими Юрий Герш, Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Жўлмирза Оймирзаев, шоирлардан Анвар Эшонов, Тўлқин, Шамси Одил, Рауф Толипов, Муҳаммаджон Раҳмон, Анвар Обиджон, Мирпўлат Мирзаев, Абдулҳай Носиров, Эдуард Забегаев, Мусулмонқул Аскаров, Геннадий Дубов, Владимир Пядухов, Зарифа Эралиева, шунингдек, шаҳардаги М. Горький номли ўрта мактаб директорининг ўринбосари Баҳри Матонова, 19-ўрта мактаб ўқувчилари сўзга чиқишиб, ўзбек совет болалар адабиёти намуналаридан ўқидилар, байрам қатнашчиларига ўзларининг янги шеърларини тақдим қилдилар. Ёш қўшиқчи Акбарали Очилов ўзининг янги қўшиқлари билан кичкинтойлар кўнглини хушнуд этди.

Анжуманни Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи область бўлимининг масъул секретари Тоҳир Малик бошқариб борди.

Ш. ҚУРБОНОВ.

СПОРТ

ТОШКЕНТЛИК МЕРГАН ҒАЛАБАСИ

✦ Социалистик мамлакатлар спортчилари ўртасида мерганлик бўйича бўлиб ўтган мусобақаларда шахсий ҳисобда ҳам, команда беллашувида ҳам совет спортчилари ғолиб келишди. ГДРда бўлган бу халқаро турнирда «Динамо» жамияти вакиллари иштирок этишди. Тошкентлик Рустам Янбулатов траншеяли стендга отишда 200 имкониятдан 199 очко тўплади ва биринчи ўринни олди. Команда баҳсида ҳам СССР спортчилари ғолиб келишди.

БАСКЕТБОЛЧИЛАР ЧЕМПИОНАТИ

✦ Ўсмирлар ўртасида баскетбол бўйича Ўзбекистон биринчилиги Наманган шаҳрида ўтказилди. Чемпионлик учун область биринчиликларининг ғолиблари — 9 команда даъвогарлик қилди. Тошкентнинг «Буревестник» баскетболчилари барча учрашувларни муваффақиятли ўтказиб, чемпионлик шоҳсупасига кўтарилдилар. Чирчиқнинг «Сплав» командаси иккинчи, Наманганнинг «Ёш куч» коллективи учинчи ўринни олди.

АНЪАНАВИЙ ТУРНИР

✦ Ўзбекистон ССР Министрлар Совети совринни учун қўл тўпи бўйича ўтказилган бу галги анъанавий турнирда 11 команда қатнашди. Тошкентнинг «Старт» (эркаклар) ва «Текстильщик» (аёллар) командалари ғолиб бўлди.

ПЕШҚАДАМЛАР ОЧКО ЙЎҚОТДИ

✦ Иккинчи лига вакиллари ўртасида бўлиб ўтган навбатдаги 37-тур учрашувларида пешқадамлар очко йўқотди. Жумладан, Самарқанднинг «Динамо» футболчилари Қўрғонтепанинг «Пахтакор» коллективи билан 1:1 ҳисобида дуранг ўйнади. Фарғонанинг «Нефтяник» командаси сафарда «Хўжанд» билан бўлган ўйинни ҳам 1:1 ҳисобида тугатди. Янгиерда маҳаллий футболчиларга қарши майдонга тушган Тошкент областининг «Соҳибкор» командаси ўртасидаги ўйин ҳам худди ана шундай ҳисобда якунланди. Жадвални бошқариб бораётган 6 командада қуйидагича очко бор. «Динамо» — 53 очко, «Нефтяник» — 50 очко, «Сурхон» — 44 очко, «Хива» — 42 очко, «Автомобилист» — 41 очко, «Соҳибкор» — 41 очко.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
1984-85 ўқув йили учун
ҚУНДУЗГИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига фақат Тошкент областида истиқомат қилувчи, ўрта мактабни тамомлаган, саноат корхоналари, қурилишлар, транспорт ва алоқа ташкилотлари, геология-қидирув ташкилотлари, совхозлар, колхозлар йўлланмаси билан ҳамда ҳарбий хизматни ўтаганлар, илғор ишчилар, колхозчилар, пионервожатийлар қабул қилинадилар.

Тайёрлов бўлимига кириш учун камида бир йиллик иш стажига эга бўлганларгина юборилади. Пионервожатийлар икки йиллик иш стажига эга бўлганларгина қабул қилинади. Кейинги бир йил мобайнида корхоналар (колхоз, совхоз)да ишчи (шогирд бўлиб ишлаган вақти ҳисобланмайди) ёки колхозчи бўлиб узлуксиз бир йиллик иш стажига эга бўлиш керак; ўқишга юборилган колхозчилар бир йиллик иш даврида шу колхозда белгиланган меҳнат минимумини бажарган бўлишлари керак.

Тайёрлов бўлимига қуйидаги факультетлар бўйича тингловчилар қабул қилади: математика, умумтехника фанлари ва меҳнат, рус тили ва адабиёт.

1984 йилда ўрта мактабни кундузги ўқиб тамомлаганлар тайёрлов бўлимига қабул қилинмайди.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ректор номига ариза, иш жойидан (ҳарбий қисмдан) йўлланма, ўрта маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли) иш жойидан (ҳарбий қисмдан) характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (корхона раҳбари тасдиқлаган), медицина справкаси (286-форма), 6 дона фотосурат (3×4 см).

АРИЗАЛАР 10 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Суҳбат 10 ноябрдан 24 ноябргача бўлади.
МАШҒУЛОТЛАР 1 ДЕКАБРДАН БОШЛАНАДИ.
Ўқиш муддати — 8 ой.

Тайёрлов бўлимига қабул қилинганлар стипендия билан, бошқа шаҳарлардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Ангрен шаҳри, Димитров кўчаси, 1-уй. Умумий техника фанлари ва меҳнат факультети. Телефон: 25-17, 32-21.

Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлигининг ёғ-мой комбинати қошидаги

49-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ ФИЛИАЛИ

1984-85 ўқув йилига
қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Экстракт-аппаратчи ва химиявий ускуналар, лаборант, совутиш ускуналарига хизмат кўрсатиш ва ремонт қилиш бўйича слесарь.

Билим юрти 8-10 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган 15 ва ундан катта ёшдаги йигит ва қизларни қабул қилади.

Ўқиш муддати 3-6-10 ой.
Ўқиш вақти меҳнат стажига қўшиб хисобланади.
Ўқувчиларга ҳар ойда 30 сўмдан стипендия тўланади.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар корхонада мажбурий иш муддатини ўтамаган ҳолда ўрта ва олий ўқув юртларида ўқишни давом эттириш учун юборилади.

Аризалар ҳар куни соат 9.00 дан 16.00 гача қабул қилинади.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш лозим: директор номига ариза, характеристика, маълумоти ҳақидаги ҳужжат, медицина справкаси, турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, 4 дона фотосурат, (3х4 см. ҳажмда), туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт.

Филиал адреси: Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, Жарқўрғон кўчаси, 47-уй (15, 26-автобуслар ва 15-маршрутли таксининг «Ёғ-мой комбинати» бекати).

49-билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Истиқбол кўчаси, 3-уй (15, 23, 45, 68, 81, 106, 171, 183-автобуслар, 5-трамвайнинг «Қўйлиқ» бекати). Телефон 90-36-69.

«Главташкентстрой»
4-Тошкент уйсозлик комбинатининг

2-ҚУРИЛИШ КОНВЕЙЕРЛАРИ БОШҚАРМАСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Электр пайвандчилар, 9 қаватли турар жой биноларини қуриш бўйича темир-бетон конструкцияларининг монтажчилари.

Меҳнат ҳақи — ишбай-мукофотли.

Ёлғизлар ётоқхона ва шаҳар пропискаси билан таъминланадилар, уй-жой эса навбат тартибида берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ-I. 9.00 — Время. 9.35 — Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. 9.50 — Қурилиш ва архитектура. 10.00 — Спортлото. 10.10 — АБВГДейка. 10.40 — Акробатика бўйича жаҳон чемпионати. 11.25 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 11.55 — Поэзия. 12.30 — Ю. А. Жуков суҳбати. 13.00 — Оила ва мактаб. 13.30 — Мўъжизасиз мўъжизалар. 14.30 — Германия Демократик Республикасининг эълон қилинганлигининг 35 йилигига бағишланган программа. 15.30 — Сиёсий шарҳловчи В. П. Бекетов суҳбати. 16.00 — Эртага — Ўқутувчилар куни. 16.30 — Дунё воқеалари. 16.45 — Хоккей. «Спартак» — «Трактор». 18.15 — Концерт. 18.50 — 9-студия. 19.50 — —Ишонч ва таянч. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 23.45 — Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. 24.00 — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 9.30 — Концерт. 9.50 — Ойкумен ўлкасида. 10.10 — Тонгги почта. 10.40 — Стадион ҳамма учун. 11.10 — Днепропетровск телестудиясининг программаси. 12.00 — Концерт. 12.20 — Ҳужжатли фильмлар. 12.45 — Цирк ва оперетта. 13.40 — Фильм-спектакль. 16.30 — Кинотомошабин ҳамроҳи. 17.15 — Халқаро обзор. 17.30 — Музикали киоск. 18.00 — Ҳужжатли фильмлар. 19.00 — Концерт. 19.35 — Телефильм. 19.55 — Эстрада концерти. 20.30 — Тунингиз ҳайрли бўлсин кичкинтойлар. 20.45 — Здоровье. 21.30 — Время. 22.05— Тоғ новелласи. Бадиий фильм.

ЎзТВ-I. 10.00 — Ахборот. 10.25 — Ҳужжатли фильм. 11.25 — Шахмат мактаби. 11.55 — Инсон ва табиат. 12.25 — Концерт. 13.25 — Қотиб қолган чақмоқлар. Бадиий фильм. 1-серия. 14.10 — Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун. 14.40 — Санъат ғунчалари. 18.05 — Мультфильмлар. 18.30 — Бойчечак. 19.00 — Фан уфқлари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Оламга саёҳат, 20.30 — Ахборот. 20.50 — Санъаткорлар пахтакорларга. 21.30 — Время. 22.05 — Хирмонингизга барака. 22.20 — Зимородок. Бадиий фильм.

ЎзТВ-II — ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ.

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИГИНИНГ 35 ЙИЛЛИГИГА

БАЙРАМ БИЛАН, ДЎСТЛАР!

Бугун қардош ГДР халқи, улар билан бирга совет кишилари, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари меҳнаткашлари ва умуман бутун тараққийпарвар инсоният шонли сана — Германия Демократик Республикаси ташкил этилганлигининг 35 йиллигини кенг нишонламоқдалар. Фашистлар Германияси тор-мор қилингандан сўнг 1949 йилнинг 7 октябрида ГДРнинг ташкил этилиши немис халқи учун тараққиётнинг янги босқичини бошлаб берди. Немис диёрида ишчи ва деҳқонларнинг биринчи социалистик давлати вужудга келди.

Ўшандан буён ўтган 35 йил мобайнида ГДР қардош социалистик мамлакатлар билан ҳамдўстликда қаҳрамонона кураш ва меҳнат йўлини босиб ўтди. Ҳозирги пайтда республика саноатининг тараққиёти бўйича жаҳондаги энг ривожланган давлатлар қаторида туради. ГДРнинг қишлоқ хўжалиги ҳам жадал юксалиб бормоқда, фан ва маданият гуллаб-яшнаяпти. ГДРнинг жаҳондаги 131 давлат билан дипломатик алоқа ўрнатганлиги унинг халқаро майдондаги обрўсини кўрсатиб турибди.

Совет Иттифоқи ва Германия Демократик Республикаси ўртасидаги ўзаро манфаатли иқтисодий алоқалар йилдан-йилга ривожланиб бормоқда. СССР ёш немис ишчи-деҳқон давлати тузилган пайтдаёқ унга иккинчи жаҳон уруши жароҳатларини тугатиш, халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантиришда ёрдам қўлини чўзган эди. Ҳозирга келиб мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик тобора кенг кўламли бўлиб бормоқда. Кейинги икки беш йилликнинг ўзида СССР билан ГДР ўртасидаги савдо обороти тахминан 2,8 бараварга ортди ва 10 миллиард сўмдан ошиб кетди.

ГДР ўзининг хомашё ва энергияга бўлган эҳтиёжларининг 60 процентини импорт ҳисобига қондиришга мажбурдир. Шунинг учун республикага СССРдан етказиб берилаётган хомашё мамлакат экономикасини ривожлантиришда ҳал қилувчи аҳамият касб этмоқда. Жумладан, ГДР чет мамлакатлардан олаётган табиий газ ва ёғочнинг ҳаммаси, нефть ва пахтанинг 90 процентга яқини, темир рудасининг 65 проценти СССР ҳиссасига тўғри келади.

«СССР билан қардошларча иттифоқимиз, давлатимизнинг социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ўртасидаги мустаҳкам ўрни муваффақиятларимиз гаровидир, — дейди Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Эрих Хонеккер. — Бу, ГДР давримизнинг энг қудратли ва таъсирчан кучи — жаҳон социалистик системасига тегишли ҳам демакдир».

Мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва қардошлик алоқаларини мустаҳкамлашга герман-совет дўстлик жамиятининг активлари ва аъзолари катта ҳисса қўшмоқдалар. Ҳозирги пайтда бу жамият аъзоларининг сони 5,5 миллион кишидан кўпроқни ташкил этади. ГДР биринчи президенти Вильгельм Пикнинг «герман-совет дўстлиги бутун ГДР халқининг муқаддас ишидир» деган сўзлари рўёбга чиқди.

Ўзбекистонда ҳам ГДР билан дўстлик совет жамияти бўлимининг тузилиши социалистик интернационализм ғояси тантанасининг ёрқин кўриниши бўлди. Бугунги кунда ишчилар синфи ва зиёлиларнинг, қишлоқ меҳнаткашлари ва студент ёшларнинг ўнлаб минг вакиллари мазкур бўлим атрофига уюшгандир. Улар ГДР халқи билан дўстлик алоқаларини мустаҳкамлаш соҳасида катта иш қилмоқдалар.

Дрезден, Лейпциг олимлари ва бутун аҳолисининг Тошкент илмий-тадқиқот муассасалари коллективлари билан алоқаси мустаҳкамланиб бормоқда. ГДР ва Ўзбекистон пойтахти олий ўқув юртлари коллективлари ҳам ўзаро ҳамкорлик ўрнатганлар.

Республикамиз меҳнаткашлари ГДР халқининг турли соҳаларда эришаётган муваффақиятлари билан танишиш имкониятига эга бўлмоқдалар. Масалан Тошкентда ГДР корхоналарида ишлаб чиқилаётган маиший химия буюмлари, ўлчов асбоблари ва бошқа маҳсулотларининг кўргазмалари ташкил этилди. Айни пайтда Ўзбекистон саноати ишлаб чиқараётган машиналар, буюмлар, шунингдек, ўзбек халқининг тарихи ва маданиятига оид кўргазмалар Лейпциг ярмаркасида, Берлинда намойиш қилинди.

Совет Ўзбекистони ГДР тўқимачилик корхоналарини қимматбаҳо хомашё — пахта билан таъминлаб турибди. Шунингдек, республикамиз қардош мамлакатга кўтариш-транспорт, компрессор ва химия машина-ускуналари, кабель буюмлари ва симлар, электротехника ва электрон саноати буюмлари жўнатади. ГДРда «Узбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланаётган тўқимачилик машиналарига, айниқса, «ПК-100» машинасига талаб катта.

Бугунги катта шодиёна кунда барча совет кишилари қатори Ўзбекистон ҳамда унинг пойтахт области меҳнаткашлари ҳам қардош ГДР халқини қизғин қутлайдилар ва уларга социалистик қурилишда янгидан-янги улкан муваффақиятлар тилайдилар. Бу эзгу тилакларга ГДР билан дўстлик совет жамиятининг коллектив аъзоси бўлган «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси ходимлари ҳам бажонидил қўшилишади.

Э. ЭРНАЗАРОВ.

Берлиннинг қоқ марказида жойлашган «Қизил ратуша» (суратда) Германия Демократик Республикаси пойтахтининг энг машҳур жойларидан биридир. Бу ерда Берлин магистрати жойлашган шаҳар кенгаши депутатлари ўз мажлисларини ўтказадилар.

АДН — ТАСС фотоси.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ / "Ташкентская правда" /
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ОБКОМА КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА И ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, Ленинград кўчаси, 32. ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари—335885; 325747, 337916, 325748, масъул секретарь—334808, 325353, секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 325778, саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749, қишлоқ хўжалиги—325647, пропаганда—325556, совет қурилиши—325645, фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553, адабиёт ва санъат—325767, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик—325733, хатлар ва оммавий ишлар—334048, 325354, фельетонлар—325556, фотомухбир—325894.

Р—20106 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. В. 1799. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12